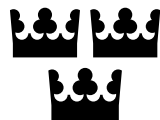

Arbetsmarknad och arbetsliv

14

Förslag till statsbudget för år 1997

Arbetsmarknad och arbetsliv

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Inledning	7
3	Arbetsmarknad	13
	3.1 Allmän inledning	13
	3.2 Resultatbedömning	14
	3.3 Anslag	16
	A 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	16
	A 2. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	18
	A 3. Särskilda åtgärder för arbetshandikappade	21
	A 4. Europeiska socialfonden	24
	A 5. Vissa kostnader för avveckling av AMU-gruppen som myndighet	26
	A 6. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	27
4	Arbetslivsfrågor	29
	4.1 Allmän inledning	29
	4.2 Anslag	32
	B 1. Arbetarskyddsverket	32
	B 2. Arbetslivsinstitutet	33
	B 3. Rådet för arbetslivsforskning	34
	B 4. Forskning och utveckling inom arbetslivsområdet	34
	B 5. Bidrag till Samhall AB	35
	B 6. Arbetsdomstolen	36
	B 7. Statens förlikningsmännaexpedition	37
	B 8. Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	38
	B 9. Internationella avgifter	38
	B 10. Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	39
5	Jämställdhetsfrågor	41
	5.1 Allmän inledning	41
	5.2 Anslag	41
	C 1. Jämställdhetsombudsmannen	41
	C 2. Särskilda jämställdhetsåtgärder	42
	C 3. Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet	43
6	Statliga arbetsgivarfrågor	45
	6.1 Allmän inledning	45
	6.2 Anslag	45

Innehållsförteckning, forts

D 1. Stabsuppgifter vid Arbetsgivarverket	45
D 2. Vissa avtalsstyrda anslag	46
D 3. Statliga tjänstepensioner m.m.	46
D 4. Bidrag till förnyelsefonder på det statligt reglerade området	47
6.3 Arbetsgivarverket	47
6.4 Statens löne- och pensionsverk	48

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner att finansieringen under budgetåret 1997 av tillfälliga personalförstärkningar vid arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsinstituterna sker från anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader och inte, som riksdagen tidigare har beslutat (bet. 1995/96:FiU15, rskr. 1995/96:307), från anslaget Arbetsmarknadspolitiska åtgärder (avsnitt A 2. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder),
2. godkänner vad regeringen anfört om bibehålla lönebidragsnivåer för arbetshandikappade anställda inom allmännyttiga organisationer (avsnitt A 3. Särskilda åtgärder för arbetshandikappade),
3. bemyndigar regeringen att träffa överenskommelse med Finland och Norge om verksamheten vid Stiftelsen Utbildning Nordkalotten under åren 1997 – 1999 (avsnitt B 10. Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten),
4. för budgetåret 1997 anvisar anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt följande uppställning:

ANSLAG	ANSLAGSTYP	ANSLAGSBELOPP (tusental kr)
A 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	ramanslag	4 418 118
A 2. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	ramanslag	25 456 727
A 3. Särskilda åtgärder för arbetshandikappade	ramanslag	6 486 527
A 4. Europeiska socialfonden	ramanslag	1 981 265
A 5. Vissa kostnader för avveckling av AMU-gruppen som myndighet	ramanslag	14 917
A 6. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	ramanslag	8 083
B 1. Arbetarskyddsverket	ramanslag	371 194
B 2. Arbetslivsinstitutet	ramanslag	212 308
B 3. Rådet för arbetslivsforskning	ramanslag	25 972
B 4. Forskning och utveckling inom arbetslivsområdet	obetecknat anslag	522 785
B 5. Bidrag till Samhall AB	ramanslag	4 349 419
B 6. Arbetsdomstolen	ramanslag	15 253
B 7. Statens förlikningsmännaexpedition	ramanslag	2 317
B 8. Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	ramanslag	57
B 9. Internationella avgifter	ramanslag	24 195
B10. Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	obetecknat anslag	4 000
C 1. Jämställdhetsombudsmannen	ramanslag	14 039
C 2. Särskilda jämställdhetsåtgärder	ramanslag	13 706
C 3. Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet	obetecknat anslag	3 432

ANSLAG	ANSLAGSTYP	ANSLAGSBELOPP (tusental kr)
D 1. Stabsuppgifter vid Arbetsgivarverket	ramanslag	3 000
D 2. Vissa avtalsstyrda anslag	obetecknat anslag	14 500
D 3. Statliga tjänstepensioner m.m.	ramanslag	8 027 000
D 4. Bidrag till förnyelsefonder på det statligt reglerade området	ramanslag	77 685
Summa för utgiftsområdet		52 046 499

2 Inledning

Utgiftsområdet omfattar utgifter för arbetsmarknads- politiska åtgärder och Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader samt utgifter på arbetslivsområdet och för jämställdhetspolitiska åtgärder. Inom utgiftsområdet finns också utgifter för statliga arbetsgivarfrågor.

Utgiftsområdet omfattar även verksamheter som inte redovisas på statsbudgeten. Avgiftsfinansierad verksamhet bedrivs av AMU Gruppen AB, Arbetsgivarverket och Statens löne- och pensionsverk. Vidare får Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) ta ut avgifter för uppdragsverksamhet inom området yrkesinriktad rehabilitering riktad till arbetsgivare och myndigheter.

Arbetsmarknadspolitiken är ett centralt instrument för att nå regeringens övergripande mål om tillväxt, stabilitet och rättvis fördelning. Arbetsmarknadspolitiken skall ses som en integrerad del av den ekonomiska politiken. Den har till uppgift dels att förmedla lediga platser, dels att främja arbetskraftens anpassning till den reguljära arbetsmarknadens krav. Därmed kan sysselsättningen höjas och arbetslösheten minska utan att inflationsdrivande flaskhalsar uppstår (tillväxt). Den har också till uppgift att i samverkan med andra politikområden utjämna konjunkturerna genom att omfattningen av åtgärderna anpassas till konjunkturutvecklingen (stabilitet). Arbetsmarknadspolitiken skall främja jämställdhet mellan kvinnor och män. Vidare skall den bidra till att även arbetssökande som har svårigheter t.ex. i form av arbetshandikapp får möjlighet att arbeta samt ge vissa arbetssökande en inkomsttrygghet under deras omställning från arbetslöshet till arbete (rättvis fördelning).

Arbetslivspolitiken skall främja ett gott arbetsliv där personlig utveckling och höjd produktivitet via ny teknik, organisationsförändringar och kompetensutveckling går hand i hand. Den har till uppgift att förebygga arbetsskador och ohälsa i arbetslivet och härigenom undvika utslagning samt hjälpa människor tillbaka till arbetslivet. En annan viktig uppgift för arbetslivspolitiken är att föra erfarenheter och kunskaper vidare så att de positiva förändringar som skett i arbetsmiljön och arbetsmiljöarbetet sprids och används. Arbetslivspolitiken skall också motverka en uppdelning av arbetslivet vad gäller olika arbetsvillkor, bland annat de olika villkor som råder mellan kvinnor och män på grund av

den könsuppdelade arbetsmarknaden och den ojämna fördelningen av ansvaret för hem och barn. Till arbetslivspolitiken hör också frågor om arbetstider och arbetsrätt. Ett bra arbetsliv och fungerande regler på arbetsmarknaden ökar produktiviteten och främjar tillväxten.

Jämställdhetspolitiken omfattar alla politikområden. Inom ramen för jämställdhetspolitiken fortsätter arbetet med att omfördela makt och inflytande mellan kvinnor och män i samhället. Ett jämställdhetsperspektiv skall genomsyra alla delar i regeringens politik. Det gäller inte minst arbetsmarknads- och arbetslivspolitiken. Lika villkor för kvinnor och män på arbetsmarknaden och i arbetslivet är centrala mål i regeringens politik för arbete och tillväxt. I dessa frågor har Jämställdhetsombudsmannen en viktig uppgift. Ökade resurser föreslås för myndigheten.

Statliga arbetsgivarfrågor omfattar främst hur staten som arbetsgivare behandlar frågor om personal- och chefsförsörjning, personalutveckling och personalrörlighet samt löne- och anställningsvillkor. En omfattande delegering från regeringen till myndigheterna av befogenheter inom det arbetsgivarpolitiska området har skett under de senaste tio åren. Förnyelsesträvandena inom statsförvaltningen har präglats av insikten om att central detaljstyrning inte längre är ändamålsenlig i ett samhälle som präglas av mångfald, rörlighet, förändring och internationalisering. I stället har mål- och resultatstyrning införts med ökad delegering och tydligt resultatansvar för myndigheterna. En betydande avreglering har skett under perioden i syfte att ta bort särlösningar för statsförvaltningen i jämförelse med den övriga arbetsmarknaden. Ombildningen av den statliga arbetsgivarorganisationen den 1 juli 1994 kan ses som en slutpunkt i de senaste tio årens personal- och arbetsgivarpolitiska delegeringssträvanden.

Regeringen har tillkallat en särskild utredare med uppdrag att utvärdera hur den arbetsgivarpolitiska delegeringen till myndigheterna under de senaste tio åren har fungerat. Uppdraget skall redovisas senast den 28 februari 1997.

UTVECKLINGEN PÅ ARBETS- MARKNADEN

Det finns nu flera tecken på att botten i den senaste konjunkturavmattningen inom industrin är nådd. Även inom privata tjänstesektorn finns tecken på en ökad efterfrågan. Läget på arbetsmarknaden präglas dock fortfarande av den låga arbetskraftsefterfrågan och den höga arbetslösheten.

Antalet nyanmälda lediga platser till arbetsförmedlingen ligger fortfarande på en mycket låg nivå. Antalet varsel om uppsägning har hittills under år 1996 legat på en betydligt högre nivå än under motsvarande period år 1995. Ökningen av antalet varsel tycks nu ha stannat upp och för industrin har det skett en minskning. Antalet ligger dock fortfarande på en hög nivå.

Antalet sysselsatta ökade relativt kraftigt under år 1994 och fram till mitten av år 1995. Därefter var antalet i stort sett oförändrat fram till början av år 1996. Under de senaste månaderna har antalet sysselsatta varit betydligt färre än under samma period år 1995. I augusti var skillnaden 74 000 personer. Sysselsättningsminskningen hittills i år är betydligt större bland kvinnor än män samtidigt som det främst var män som fick arbete under år 1994 och år 1995. Hela minskningen under år 1996 finns bland de tidsbegränsat anställda. Skillnaden mellan olika branscher är stor. Under det senaste året har antalet sysselsatta fortsatt att öka svagt inom industrin, medan en betydande minskning skett inom offentlig verksamhet.

Den relativa arbetslösheten har, om man bortser från normala säsongvariationer, varit förhållandevis konstant de senaste 18 månaderna. En viss ökning har dock skett i slutet av perioden. Det totala antalet öppet arbetslösa och personer i olika konjunkturberoende åtgärder har ökat sedan sommaren förra året. Totalt har i genomsnitt de senaste tre månaderna 542 000 personer varit arbetslösa eller i olika konjunkturberoende åtgärder. Det är en ökning med 40 000 jämfört med samma period förra året.

Det allvarligaste problemet är den höga långtidsarbetslösheten. Mer än var tredje öppet arbetslös har varit arbetslös i mer än sex månader. Andelen är något högre bland män än bland kvinnor. Bland dem som är över 55 år är mer än varannan långtidsarbetslös. Även arbetshandikappade har allt svårare att komma in på arbetsmarknaden.

Problemet med de långa arbetslöshetstiderna är betydligt större och allvarligare än vad statistiken över långtidsarbetslösa visar. Det beror på att det finns en betydande rundgång mellan öppen arbetslöshet, kortvariga anställningar och olika arbetsmarknadspolitiska konjunkturberoende åtgärder. Enligt arbetsförmedlingens statistik fanns det i slutet av juli i år 147 000 personer som har varit oavbrutet inskrivna vid arbetsförmedlingen, antingen i kategorin utan arbete eller i någon konjunkturberoende åtgärd i mer än två år. Bara under det senaste året har antalet långtidsinskrivna ökat med 11 000 personer eller 8 procent. Det

betyder att knappt var sjätte arbetssökande på arbetsförmedlingen har stått utanför den ordinarie arbetsmarknaden under en mycket lång tid. Denna andel är betydligt större bland personer som fyllt 55 år. Prognoserna för år 1997 tyder på en något minskad arbetslöshet, men att den ligger kvar på en fortsatt mycket hög nivå.

Arbetslösheten håller nu på att ändra struktur vad gäller könsfördelningen. Under större delen av 1980-talet var arbetslösheten ungefär lika stor bland kvinnor och män. Lågkonjunkturen i början av 1990-talet innebär bl.a. att det främst var män som blev arbetslösa. Som störst var skillnaden mellan män och kvinnor 3,3 procent i slutet av mars 1993. Därefter har arbetslösheten bland män successivt minskat medan den ökat bland kvinnor. I augusti 1996 var den 8,8 procent för kvinnor och 9,2 procent för män. Mot bakgrund av utvecklingen inom offentlig sektor är det sannolikt att arbetslösheten bland kvinnor framöver kommer att överstiga den bland män. Risken för att den höga arbetslösheten skall permanentas är nu större bland kvinnor än bland män.

Arbetslösheten under lågkonjunkturen i början av 1990-talet drabbade generellt sett invandrare hårdare än svenskar. Den relativa arbetslösheten är fortfarande ungefär fyra gånger så hög för utomnordiska medborgare som för svenska medborgare. Arbetslösheten varierar mycket mellan olika invandrargrupper beroende på bl.a. skillnader i utbildning och vistelsetid i landet och därmed olika förutsättningar på arbetsmarknaden.

POLITIKENS INRIKTNING

Inom det arbetsmarknadspolitiska området beslutade riksdagen i enlighet med vad regeringen i proposition Vissa åtgärder för att halvera arbetslösheten till år 2000, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, finansiering m.m. (prop. 1995/96:222) föreslog om vissa förändringar av arbetsmarknadspolitiken. Arbetsförmedlingens resurser säkerställs samtidigt som den centrala och den regionala nivåns uppgifter koncentreras till lednings- och stabsfunktioner. Kommunerna får ett större inflytande och därmed delaktighet i genomförandet av den nationella arbetsmarknadspolitiken. De som är 55 år eller äldre och som varit inskrivna vid arbetsförmedlingen och arbetslösa mer än två år samt uppbär arbetslöshetsersättning skall få möjlighet att delta i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd som innebär offentliga tillfälliga arbeten inom kommunerna, landstingen och staten. Vidare skall arbetslösa mellan 25 och 55 år ges möjlighet att studera under ett år på grund- och gymnasieskolenivå med ett särskilt utbildningsbidrag motsvarande nivån på arbetslöshetsersättningen. Även anställda i samma åldersgrupp kan få del av utbildningsbidraget under förutsättning att de ersätts med lång-

tidsarbetslösa som är inskrivna vid arbetsförmedlingen.

Arbetslösheten är vår tids största plåga. Den är ett gissel för dem som drabbas. Värst är öppen arbetslöshet där riskerna för passivisering och utslagning är störst. Det är bl.a. därför viktigt att de arbetslösa i så stor utsträckning som möjligt aktiveras i olika former av utbildningsinsatser, praktikplatser eller liknande. Aktivitet är bättre än passivitet. Det är samtidigt viktigt att insatserna håller en sådan kvalitet att de på ett påtagligt sätt förbättrar möjligheterna för de arbetslösa att få ett ordinarie arbete. Åtgärderna får dock inte användas på ett sådant sätt att de tränger ut och ersätter ordinarie arbeten.

Sverige har goda möjligheter att halvera den öppna arbetslösheten till år 2000. Den långsiktiga målsättningen är full sysselsättning. Genom den sysselsättningsproposition, som riksdagen har ställt sig bakom, har grunden för en halvering av arbetslösheten lagts. Arbetsmarknads-, arbetslivs- och jämställdhetspolitiken har en central roll för möjligheterna att halvera arbetslösheten. Även miljöpolitiken måste få en tydligare roll. Regeringen har därför inom ramen för de arbetsmarknadspolitiska medlen avsatt 50 miljoner kronor för insatser inom miljöområdet. Miljöprojekt i form av arbetslivsutveckling har också fått genomslag i flera kommuner.

Regeringen skall nu bedriva arbetet med att halvera arbetslösheten med samma kraft och konsekvens som saneringen av de offentliga finanserna har bedrivits. Via den löpande uppföljning som regeringen kommer att göra med början våren 1997 har en process inletts som innebär att arbetslöshetsmålet följs upp med samma noggrannhet som målen för inflationen, den långa räntan, växelkursen, den offentliga sektorns skuld och budgetunderskottet följs enligt konvergenskriterierna.

Arbetslösheten hotar på lång sikt att rasera hela det välfärdssamhälle som under lång tid byggts upp. Det handlar om förutsättningarna för att skapa och bevara ett jämlikt samhälle där människor kan försörja sig och där ingen diskrimineras. Ytterst handlar det om att bevara demokratin och ett rättvist samhälle.

Den kraftigt stigande arbetslösheten bland kvinnor är djupt oroande. Regeringen kommer inte att acceptera att kvinnorna pressas ut från arbetsmarknaden. Det finns inte plats för ett återtag. Alla vuxna, både kvinnor och män, skall ha rätt till egen försörjning. Regeringen kommer att intensifiera kampen mot kvinnors arbetslöshet. Det är således viktigt att uppmärksamma kvinnors möjligheter på arbetsmarknaden och bland annat vidta åtgärder som bryter den könsuppdelade arbetsmarknaden.

Den inriktning som arbetsmarknadspolitiken nu har ligger väl i linje med de rekommendationer som Europeiska Rådet tog vid toppmötet i Madrid. Arbetet med målprogrammen och gemenskapsinitiativen under Europeiska socialfonden bör kunna bidra till förnyelsen av arbetsmarknadspolitiken inte minst på lokal nivå.

Arbetsmarknad

Hörnstenen i den svenska arbetsmarknadspolitiken är arbetslinjen. Den innebär att en arbetslös person, som inte kan få ett arbete i första hand skall erbjudas utbildning eller annan lämplig åtgärd. Arbetslinjen har kompletterats med kompetenslinjen vilket innebär att insatserna i större utsträckning än tidigare inriktats på att höja kompetens i stället för tillfälliga arbeten inom offentliga sektorn. Individuella handlingsplaner skall upprättas för de arbetssökande som varit utan reguljärt arbete under lång tid. Den lokala nivåns resurser har säkerställts och kommunernas roll inom arbetsmarknadspolitiken har ökat. På så sätt har möjligheterna ökat att på ett bättre sätt ta till vara och mobilisera de lokala resurserna. Där finns en kunskap och ett engagemang som därmed bättre kan tas till vara. Ett tydligare inflytande för kommunerna bör också leda till ett ökat ansvarstagande och därmed en bättre samordning av de medel som såväl staten som kommunerna avsätter till arbetsmarknadspolitiken. Kvalitén i de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna bör kunna förbättras när kommunerna får ett större inflytande och därmed möjlighet att använda sina resurser så att de överensstämmer med såväl de kommunala behoven och ambitionerna som de nationella målen för arbetsmarknadspolitiken. Arbetslöshetsförsäkringens uppgift som en omställningsförsäkring har tydliggjorts i och med att en borte gräns för hur länge en arbetslös kan få ersättning införs och reglerna för kvalificering skärps. Samtidigt förbättras den ekonomiska tryggheten genom att kompensationsnivån föreslås höjas till 80 procent fr.o.m. den 1 januari 1998. Genom dessa förändringar i arbetsmarknadspolitiken och arbetslöshetsersättningen bör flexibiliteten öka och därmed en effektivare förmedling av platser kunna ske på arbetsmarknaden.

Det första steget i en offensiv arbetsmarknadspolitik är att de lediga platserna snabbt blir tillsatta. En offensiv platsförmedling kräver intensiva företagskontakter och ett systematiskt arbete med de lediga platserna. Företagen måste känna förtroende för den offentliga arbetsförmedlingen om förmedlingen i ett tidigt skede skall få tillgång till de lediga platserna. Kvalitén i arbetet med platserna leder till ökat förtroende och till att en större andel av de lediga platserna anmäls till förmedlingen. Därmed blir den offentliga förmedlingen attraktiv inte enbart för dem som är arbetslösa utan också för arbetsgivare och för dem som är ombytessökande. En sådan utveckling får allt fler arbetsgivare intresserade av förmedlingens service och förbättrar omställningen på arbetsmarknaden.

De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna får inte leda till att de arbetssökande låses in i åtgärder på lokal nivå eller att dessa snedvrider konkurrensen på en marknad. De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna får inte heller hålla tillbaka den reguljära efterfrågan på arbetskraft. Av dessa skäl är det ytterst angeläget att staten, kommunerna, näringslivet och arbetstagarorganisationerna samverkar på olika nivåer i genomförandet av

den nationella arbetsmarknadspolitiken.

Könssegregeringen på den svenska arbetsmarknaden är alltså stor. Det finns en segregering såväl mellan som inom olika yrken. Det beror bl.a. på kvinnors och mäns traditionella val av utbildning och yrkesinriktning men också på arbetsorganisationen och de olika villkor som råder för kvinnor och män i arbetslivet där fler män finns i överordnade positioner och fler kvinnor i underordnade.

Utbildning och kompetensutveckling har stor betydelse för att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden krävs dock även attitydförändringar hos både arbetsgivare och anställda bl.a. till mäns föräldraledighet och till kvinnors möjligheter att vidareutvecklas i sitt arbete.

I såväl platsförmedlingen som vid användningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna krävs en tydligare inriktning mot svagare grupper om det skall vara möjligt att minska långtidsarbetslösheten och begränsa rundgången mellan åtgärder, arbetslöshet och tillfälliga arbeten. Såväl arbetshandikappade som utomnordiska medborgare måste prioriteras ytterligare.

Europeiska socialfonden

Den inriktning som målprogrammen inom ramen för Europeiska socialfonden ger uttryck åt överensstämmer mycket väl med arbetsmarknadspolitikens mål i stort. Det finns anledning att nu ställa betydande förväntningar på målprogrammen 3 och 4 liksom på gemenskapsinitiativen. EU-resurserna utgör visserligen endast en mindre del av de totala resurserna för politikområdet. Inriktningen på förnyelse, metodutveckling, kompetenshöjning och jobbskapande projekt samt att ett jämställdhetsperspektiv skall genomsyra programmen bör emellertid kunna tillföra arbetsmarknads- och tillväxtpolitiken viktiga kunskaper och framgångsrika exempel. Det är viktigt att erfarenheter vinnas som kan tas till vara i den framtida arbetsmarknadspolitiken, inte minst på lokal nivå. Sett i detta perspektiv blir arbetet med målprogrammen och gemenskapsinitiativen en integrerad del i arbetsmarknadspolitikens förnyelse och anpassning till den förändrade marknaden. Kunskapsspridningen inom landet och mellan medlemsländerna kan härvidlag påskynda en önskvärd utveckling.

Arbetsliv

Det aktiva arbetsmiljöarbetet och förnyelsen av arbetslivet är en viktig del av de samlade insatserna för ökad produktivitet, tillväxt och sysselsättning. Grundläggande krav på arbetet är utöver trygghet i anställningen en arbetsmiljö utan risk för ohälsa och olycksfall. God arbetsmiljö, ett livslångt lärande och flexibla arbetsti-

der som kombinerar arbetstagarnas krav på trygghet och inflytande med företagens krav är grundstenar i arbetet med att halvera arbetslösheten. Förnyelsen av arbetslivet måste fortsätta. För arbetsgivarna är det viktigt att satsa på arbetsmiljön och personalens kompetensutveckling. Skillnader mellan kvinnors och mäns ohälsa och villkor i arbetslivet skall beaktas när arbetsmiljön utformas.

Arbetsmarknadens parter har också ett grundläggande ansvar för arbetsmiljöarbetet. Samverkan leder till ett lyckat förändringsarbete då det förutsätter arbetstagarnas engagemang och aktiva medverkan. En förbättrad arbetsmiljö innebär också att kostnaderna för arbetsmarknadspolitiska åtgärder, arbetsskadeförsäkring och sjukförsäkring sjunker. En utvecklad arbetsorganisation och friare arbetstidsförläggning har betydelse för kvinnors och mäns möjligheter att förena förvärvsarbete med ansvaret för hem och barn. Regeringen återkommer till riksdagen med en samlad proposition om arbetstiden när arbetstidskommittén lagt sitt slutbetänkande.

Lönebildning

Lönebildningen fungerar inte på ett tillfredsställande sätt. Under en lång följd av år har löneökningarna legat högre än den i våra viktigaste konkurrentländer medan produktiviteten ökat långsammare. Sveriges möjligheter att även i framtiden framstå som ett väl utvecklat välfärdssamhälle med hög sysselsättning och låg arbetslöshet beror på hur lönebildningen kommer att fungera. Vad som nu behövs är en sund och balanserad lönebildning på god europeisk nivå. Lönebildningen måste också ske på ett sådant sätt att osakliga löneskillnader på grund av kön och mellan olika yrken försvinner. Det är parterna på arbetsmarknaden som har ansvaret för att finna formerna för en icke inflationsdrivande lönebildning som bidrar till att minska arbetslösheten.

Arbetsrätt

Regeringen har bl.a. i propositionen som föreslår vissa åtgärder för att halvera arbetslösheten till år 2000 m.m. (prop. 1995/96:222) framhållit behovet av att modernisera arbetsrätten. Arbetsrätten måste ha en ändamålsenlig utformning som balanserar löntagarnas behov av rättssäkerhet, trygghet och inflytande med verksamheternas och företagens behov av flexibilitet. Reglerna får inte försvåra för företag att expandera och nyanställa. Sverige skall konkurrera med kompetens och får inte bli ett land där låga löner och otrygga anställningsförhållanden ger konkurrensfördelar.

Arbetsmarknadens parter har utan att lyckas, bl.a. i Arbetsrättskommissionen, givits möjligheter att genom överenskommelser lösa frågan om moderniseringen av

arbetsrätten. Regeringen avser därför att presentera förslag till ändringar i den arbetsrättsliga lagstiftningen som kommer att föreläggas riksdagen under hösten 1996.

Utgiftsutvecklingen

De totala utgifterna för utgiftsområde 14 beräknas för 1997 till ca 52,0 miljarder kronor varav utgifterna för arbetsmarknadspolitiska åtgärder beräknas till 25,5 miljarder kronor. I den ekonomiska ramen är hänsyn tagen till riksdagens beslut om ett generellt sparkrav på 11 procent för den statliga konsumtionen/förvaltningen under perioden 1995/96 – 1998. Det motsvarar för utgiftsområde 14 år 1997 70 miljoner kronor och år 1998 400 miljoner kronor.

Utgifterna för utgiftsområde 14 år 1998 och år 1999 beräknas till 46,8 respektive 46,6 miljarder kronor.

Regeringens förslag till ekonomisk ram för utgiftsområdet skiljer sig åt i förhållande till föreslagen ram i regeringens ekonomiska vårproposition (prop. 1995/96:150). Utgifterna föreslås för 1997 netto bli motsvarande ca 5,3 miljarder kronor högre. Orsaken är främst att flera av förslagen i den ekonomiska vårpropositionen inte då preciserats och fördelats på utgiftsområden. I regeringens proposition Vissa åtgärder för att

halvera arbetslösheten till år 2000, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, finansiering m.m. (prop. 1995/96:222) preciserades förslagen och regeringen har vid beräkningen av utgiftsområde 13 och utgiftsområde 14 fördelat utgifterna på anslag. Utgiftsökningen förklaras också av en överföring av medel från anslaget Bidrag till arbetslöshetsersättning (Utgiftsområde 13) till anslaget Arbetsmarknadspolitiska åtgärder (Utgiftsområde 14). Överföringen omfattar medel för ersättning till deltagare i arbetslivsutveckling samt medel för utbildningsbidrag till deltagare i datortek och uppgår till 4,7 miljarder kronor. Medel motsvarande 3,7 miljarder kronor för utbildningsvikariat har förts till anslaget från inkomstsidan. Besparingar som tillkommit efter vårpropositionen och som berör utgiftsområdet uppgår till ca 1,5 miljarder kronor. Vidare har en omfördelning av medel motsvarande 1,4 miljarder kronor skett från anslaget D 3. Statliga tjänster m.m. till utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna. Förändringar jämfört med vårpropositionen av beräknat antal personer i åtgärder innebär att utgiftsnivån år 1998 minskar med 1,3 miljarder kronor och ökar med 1,2 miljarder kronor år 1999. I övrigt har ett antal mindre justeringar gjorts, däribland en förskjutning i tiden av Socialfondens utbetalningar.

Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv framgår av följande sammanställning (miljoner kronor)

	UTGIFT	ANVISAT	UTGIFTSPROGNOS		FÖRSLAG	BERÄKNAT	BERÄKNAT
	1994/95	1995/96	1995/96	DÄRAV 1996	1997	1998	1999
Arbetsmarknad	31 442	50 855	50 221	34 651	38 366	33 310	33 046
Arbetslivsfrågor	5 247	8 635	8 487	5 662	5 527	5 367	5 388
Jämställdhetsfrågor	18	39	39	26	31	31	31
Statliga arbetsgivarfrågor	157	28	50	27	8 122	8 135	8 125
Totalt för utgiftsområde 14¹⁾	36 864	59 557	58 797	40 366	52 046	46 844	46 590

¹⁾ Totalbeloppet i tabellen skiljer sig från summan av beloppen i tabellen. I det totala beloppet ingår även bakomliggande decimaler.

Ersättning till deltagare i ALU och Datortek redovisas t.o.m. budgetåret 1995/96 under utgiftsområde 13. Utgifterna inklusive dessa ersättningar var följande

	UTGIFT	ANVISAT	UTGIFTSPROGNOS	
	1994/95	1995/96	1995/96	DÄRAV 1996
Totalt för utgiftsområde 14	41 313	66 575	67 904	47 367

3 Arbetsmarknad

3.1 ALLMÄN INLEDNING

Viktiga politiska och ekonomiska frågor som påverkar verksamhetsområdet är:

- den ekonomiska utvecklingen och därmed omfattningen på de konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärderna,
- den ekonomiska vårpropositionen och sysselsättningspropositionen; regeringens målsättning att halvera den öppna arbetslösheten.

Verksamhetsområdet omfattar främst utgifter för arbetsmarknadspolitiska åtgärder och Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader. Under verksamhetsområdet återfinns också utgifter för Europeiska socialfonden, kostnader för avvecklingen av AMU-gruppen som myndighet samt utgifter för institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering.

Utgifterna under verksamhetsområdet styrs till största delen av det förväntade behovet av konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder och därmed medelstillelningen för dessa åtgärder.

För att upprätthålla flexibiliteten på arbetsmarknaden och hävda arbetslinjen, har fr.o.m. budgetåret

1995/96 en rad förändringar inom verksamhetsområdet genomförts, främst vad gäller de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Vid beräkningen av utgifterna inom verksamhetsområdet har regeringen tagit hänsyn till de besparingar riksdagen fattat beslut om i samband med den ekonomiska vårpropositionen (1995/96:150) och sysselsättningspropositionen (1995/96:222). Dessa besparingar redovisas närmare under anslaget A 2. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna är en viktig del i arbetet att halvera den öppna arbetslösheten och att få arbetssökande in i reguljärt arbete. Mot denna bakgrund och med utgångspunkt i bedömningen av den ekonomiska utvecklingen som presenterats i den reviderade finansplanen skall AMV inom ramen för tilldelade medel under anslaget A 2. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder år 1997 ge minst 228 000 personer i genomsnitt per månad lämplig utbildning, praktik eller sysselsättning genom konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller yrkesinriktad rehabilitering. Därav skall minst 26 000 personer vara arbetshandikappade.

Utgiftsutvecklingen inom verksamhetsområdet Arbetsmarknad framgår av följande sammanställning (miljoner kronor).

	UTGIFT	ANVISAT	UTGIFTSPROGNOS	DÄRAV	FÖRSLAG	BERÄKNAT	BERÄKNAT
	1994/95	1995/96	1995/96	1996	1997	1998	1999
A 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	3 160	5 544	5 624	3 808	4 418	3 562	3 688
A 2. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	29 645	34 352	34 140	23 416	25 457	21 199	20 568
A 3. Särskilda åtgärder för arbetshandikappade	7 171	10 366	10 059	7 029	6 487	6 629	6 775
A 4. Europeiska socialfonden	-	593	363	363	1 981	1 902	1 999
A 5. Vissa kostnader för avveckling av AMU-gruppen som myndighet	166	¹⁾	35	35	15	10	7
A 6. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	-	-	-	-	8	8	8
Totalt för verksamhetsområdet	37 442	50 855	50 221	34 651	38 366	33 310	33 045

¹⁾ 1000-kronors anslag

3.2 RESULTATBEDÖMNING

Arbetsmarknadsverket (AMV) är den myndighet som svarar för genomförandet av huvuddelen av arbetsmarknadspolitiken. AMV:s verksamhet och dess inriktning framgår av förordningen (1987:405) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och förordningen (1988:1139) med instruktion för AMV. Utöver dessa mer generella riktlinjer anges i regleringsbrevet för AMV ett antal övergripande mål, vilka är nedbrutna i flera verksamhetsmål. AMV:s resultat kan således bedömas med utgångspunkt från hur väl myndigheten har uppfyllt regeringens mål i regleringsbrevet men också med utgångspunkt från förutsättningarna på arbetsmarknaden och de resurser som tilldelats verket. Denna resultatredovisning återfinns i myndighetens årsredovisning. Under det löpande budgetåret erhåller regeringen förutom delårsrapporter även information om resultatet genom kvartalsvisa möten mellan Arbetsmarknadsdepartementet och Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS).

Vad gäller AMV:s årsredovisning för budgetåret 1994/95 anser regeringen att AMV i allt väsentligt uppfyllt de krav som ställts vad gäller resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys. Vad gäller anslagsavräkningen har regeringen i den ekonomiska vårpropositionen (prop. 1995/96:150) redogjort för RRV:s iakttagelser och invändningar.

Uppföljning av verksamhetsmålen budgetåret 1994/95

Regeringen angav för budgetåret 1994/95 följande fem övergripande mål för AMV:

- Den ökade efterfrågan på den reguljära arbetsmarknaden skulle utnyttjas till fullo,
- De långtidsarbetslösa och de utsatta grupperna skulle prioriteras, rundgången skulle brytas,
- Medelsanvändningen skulle effektiviseras,
- Jämställdheten på arbetsmarknaden skulle öka,
- Miljöhänsyn skulle tas.

Dessa fem mål bröts ned till elva verksamhetsmål.

Det finns inga stora avvikelser från de angivna verksamhetsmålen och de resultat som AMV redovisar för budgetåret 1994/95. Detta visar att AMV i huvudsak nått de satta målen och att målnivåerna för budgetåret 1994/95 var väl avpassade till förutsättningarna på arbetsmarknaden och de tilldelade resurserna.

Utfallet avviker emellertid negativt från tre av målen för 1994/95. Orsakerna till detta är flera. Målet att 194 000 personer i genomsnitt per månad skulle delta i arbetsmarknadspolitiska åtgärder uppfylldes inte. Avvikelsen i volymkravet var en följd av att betydligt färre arbetssökande deltog i ungdomsåtgärder, delvis som en effekt av kravet på anställning i samband med ungdoms-

och arbetsplatsintroduktion. Även den mer positiva utvecklingen på arbetsmarknaden under budgetåret 1994/95 påverkade volymen av arbetssökande i åtgärder.

Regeringen angav som mål att långtidsarbetslösheten skulle minska med 20 000 personer. Utfallet för budgetåret blev att långtidsarbetslösheten minskade med 13 000 personer. Målet uppfylldes således inte. Långtidsarbetslösheten ökade under budgetårets senare hälft. Orsaken var att efterfrågan på arbetskraft sjönk under slutet av budgetåret samtidigt som antalet personer i åtgärder minskade. Det innebar att de sökande var anmälda som öppet arbetslösa på arbetsförmedlingen under längre perioder. En tydligare prioritering av långtidsarbetslösa inom ramen för medlen för arbetsmarknadspolitiska åtgärder borde enligt regeringens bedömning ha inneburit att långtidsarbetslösheten skulle ha minskat ytterligare under budgetåret.

Som mål angavs också att vakanstiderna skulle minska under budgetåret 1994/95 i jämförelse med budgetåret 1993/94. Vakanstiderna ökade i stället från i genomsnitt nio till tretton dagar. Ökningen skedde framför allt under slutet av budgetåret. Samtidigt har emellertid andra indikatorer visat rakt motsatta tendenser. Andelen anmälda lediga platser som inte fått någon anvisning har sjunkit. Bristtalen i konjunkturbarometern har under perioden sjunkit till historiskt sett mycket låga nivåer såväl för yrkesarbetare som för tjänstemän. I de uppföljningar som AMS och Arbetsmarknadsdepartementet gjort har det visat sig att ökningen av vakanstiderna snarast är att hänföra till ökade ambitioner i registreringen och uppföljning av lediga platser än i förlängningen av den tid som en arbetsgivare får vänta på att arbetssökande blir anvisade till den lediga platsen. AMS har därför fått i uppdrag att redovisa hur vakanstiderna skall kunna mätas på ett sätt som bättre återger den tid företagen får vänta innan de fått tillräckligt med anvisade sökande till den lediga platsen.

Uppföljning av verksamhetsmålen hittills under budgetåret 1995/96

Även för innevarande budgetår har regeringen i regleringsbrevet för AMV angivit fem övergripande mål:

- Utnyttja platsförmedlingens möjligheter till fullo,
- De långtidsarbetslösa och de utsatta grupperna skall prioriteras, rundgången skall brytas,
- Mobilisera de arbetslösa genom kompetensuppbyggnad och ökade krav på aktivt arbetssökande,
- Jämställdheten på arbetsmarknaden skall öka,
- Medelsanvändningen skall effektiviseras.

Dessa övergripande mål har brutits ned i tretton verksamhetsmål. Uppföljningen efter tolv månaders verksamhet visade att sex av verksamhetsmålen då var uppfyllda.

När regeringen bestämde målnivåerna förväntades

den allmänna konjunkturen ha en positiv utveckling under budgetåret 1995/96. I stället mattades konjunkturen av och tillströmningen av lediga platser minskade till arbetsförmedlingen. Detta har påverkat resultatutvecklingen negativt för vissa mål.

För budgetåret 1995/96 tilldelades AMV resurser för att i genomsnitt sysselsätta 240 000 personer i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder. En lägre volym av arbetsökande i åtgärder under början av budgetåret har lett till att AMV inte nått volymkravet. Bland annat har volymkraven för datorteken och de kommunala ungdomsavtalen varit svåra att uppfylla. Antalet ungdomar under 20 år som var aktuella för kommunala ungdomsprogram blev betydligt lägre än vad regeringen beräknat.

Regeringen ändrade volymkravet i samband med att resurser som ej förbrukats togs tillbaka från åtgärdsanslaget. Volymkravet har nu justerats till att i genomsnitt 215 000 personer per månad skall vara sysselsatta i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder under budgetåret 1995/96.

Uppföljning av resultatet med utgångspunkt från förutsättningarna på arbetsmarknaden

Tillströmningen av lediga platser är för närvarande lägre än för budgetåret 1993/94. Fler platser avrapporteras i dag med anvisning. Som framgår ovan har vakanstiderna ökat för de nyanmälda platserna enligt AMV:s uppföljningssystem.

Det totala antalet sökande som är inskrivna vid förmedlingarna och instituten har minskat i mindre omfattning. Totalt var 1995 i genomsnitt 966 031 personer per månad inskrivna vid arbetsförmedlingarna och instituten, vilket skall jämföras med 986 597 personer 1994. Av dessa var 362 500 respektive 369 600 utan arbete och kunde ta ett arbete direkt.

Antalet sökande som erhåller arbete tenderar för närvarande att minska. Även tiden som de sökande befinner sig i arbetslöshet ökar. Detta är delvis en effekt av den minskade efterfrågan på arbetskraft men även av den lägre volymen av sökande i åtgärder.

Antalet ungdomar som varit arbetslösa i mer än 100 dagar har minskat kraftigt under verksamhetsåret – från 25 200 i genomsnitt per månad under budgetåret 1994/95 till 15 800 under budgetåret 1995/96. Hela minskningen har skett under våren 1996 i och med att de nya ungdomsåtgärderna kommit i gång. Ungdomarna har i större utsträckning än andra åldersgrupper fått del av de lediga jobben. Den reguljära skolans utbildning och det kommunala ansvaret för ungdomar har också haft positiva effekter. Regeringens långsiktiga ambition är att inga ungdomar skall gå utan meningsfull sysselsättning i mer än 100 dagar.

Prioriteringen av arbetshandikappade till åtgärder har förbättrats under budgetåret 1995/96. De arbetshandikappades andel i åtgärder har hittills uppgått till i genomsnitt 11,9 procent under budgetåret, medan deras andel av sökande utan arbete eller inskrivna vid

instituten har uppgått till 10,6 procent. Resultaten visar dock att det bör finnas utrymme för att ytterligare prioritera arbetshandikappade till åtgärder.

Andelen utomnordiska medborgare av samtliga utan arbete har i genomsnitt hittills under budgetåret 1995/96 varit 12,7 procent. Andelen i åtgärder har under samma period varit 13,8 procent men har sjunkit för varje kvartal. Det totala antalet utomnordiska medborgare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder har dock ökat något under perioden.

Antalet utomnordiska medborgare som fått arbete har också ökat successivt under budgetåret 1995/96. Det är speciellt tillfredsställande då den totala omsättningen av sökande till arbete har minskat.

Arbetslösheten i gruppen av sökande som är 55 år och äldre har varit lägre än för övriga ålderskategorier under hela 1990-talet. De äldre arbetslösa har dock stora problem att återinträda på arbetsmarknaden. AMS bedömer också i sin senaste prognos att denna utveckling kommer att förstärkas under hösten 1996 och under 1997.

Totalt utgjorde de äldre 5,9 procent av antalet i åtgärder 1995. Det skall jämföras med deras andel av arbetslösheten som var 9,1 procent.

Inför budgetåret 1997 har riksdagen på regeringens förslag beslutat om åtgärden offentliga tillfälliga arbeten för dem som är 55 år och äldre och varit inskrivna vid arbetsförmedlingen i två år eller längre. AMV kommer i samverkan med bland annat kommunerna att med denna åtgärd kunna förbättra situationen för många äldre arbetssökande.

I augusti 1996 var fler kvinnor än män registrerade som arbetslösa vid arbetsförmedlingen. Andelen kvinnor i åtgärder har dock ökat under budgetåret. Kvinnornas andel i åtgärder är dock lägre än deras andel av antalet utan arbete.

Ökningen av arbetslösheten bland kvinnor ställer ytterligare krav på AMV att bryta den inriktning av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna som lett till att arbetslösa män kommit i fråga för åtgärderna i större omfattning än arbetslösa kvinnor.

Långtidsarbetslösheten minskade under budgetåret 1994/95. Även under budgetåret 1995/96 har långtidsarbetslösheten minskat, men inte i den takt som ursprungligen bedömdes som möjlig. Färre lediga platser och en lägre åtgärdsvolym är de främsta orsakerna till de lägre minskningstalen. Långtidsarbetslösheten borde emellertid enligt regeringen hållits tillbaka ytterligare genom en tydligare prioritering vid anvisning till arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Med ett bättre utnyttjande av de medel som fanns tillgängliga för arbetsmarknadspolitiska åtgärder hösten 1995 hade långtidsarbetslösheten kunnat minska ytterligare.

Regeringens slutsatser och ställningstaganden

I proposition 1994/95:218 En effektivare arbetsmarknadspolitik m.m. angav regeringen att den omläggning av budgetprocessen mot rambudgetering och målstyr-

ning som inletts sedan några år tillbaka har som mål att resurserna skall utnyttjas effektivare. Resultatet av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna är beroende av att rätt åtgärd sätts in i det rådande läget. Eftersom förutsättningarna för detta varierar starkt i de olika delarna av landet uppdrog regeringen åt AMS att under budgetåret 1995/96 tillse att fördelningen på lokal nivå sker på ett så effektivt sätt som möjligt så att de av statsmakterna uppställda målen och resultaten uppnås. Med undantag av åtgärderna arbetslivsutveckling, dattortek och utbildningsvikariat har således statsmakterna inte angivit ett mål på omfattning för respektive åtgärd under innevarande budgetår. I stället angavs krav på den totala omfattningen. Den decentralisering av arbetsmarknadspolitiken som följer av sysselsättningspropositionen (1995/96:222), innebär att kommunerna och arbetsförmedlingen skall samarbeta närmare. Detta samarbete bidrar ytterligare till att rätt åtgärd kan sättas in på den lokala nivån. Kommunerna kan också bidra ekonomiskt, exempelvis vad gäller kvalitetsåtgärder såsom arbetsmarknadsutbildning.

Regeringen har följt resultatutvecklingen för AMV löpande under budgetåret 1995/96. Bl.a. den kraftiga försämringen på arbetsmarknaden kommer under budgetåret har bidragit till att AMV kommer att ha svårt att nå alla de mål som regeringen satt upp för budgetåret 1995/96. Erfarenheterna från budgetåret 1995/96 kommer att ligga till grund för en ytterligare utveckling av målstyrningen av AMV. Riksdagen har i samband med sysselsättningspropositionen inte haft något att invända mot regeringens förslag om en ny inriktning av arbetsmarknadspolitiken. En väsentlig del i denna nya inriktning är att de övergripande målen för AMV budgetåret 1997 samlas i tre övergripande mål:

- Vakanstiderna för lediga platser skall hållas nere,
- Långtidsarbetslösheten skall minska,
- Långa tider utan arbete skall motverkas.

Dessa övergripande mål skall i regleringsbrevet kompletteras med ett antal mätbara verksamhetsmål. Verksamhetsmålen skall vara betydligt färre än under innevarande budgetår så att AMV ges möjlighet till en tydlig kraftsamling runt inriktningen.

De verksamhetsmål som regeringen fastställer för AMV skall vara tydliga och mätbara på olika nivåer i organisationen. Den enskilde handläggaren skall i sitt arbete kunna känna av hur mycket han/hon har bidragit med. Ledamöterna i arbetsförmedlingsnämnderna respektive länsarbetsnämnderna måste på sina respektive nivåer få grepp om hur den verksamhet de svarar för ligger till i förhållande till de nationella målen för arbetsmarknadspolitiken. En bred analys av resultaten kommer sedan att ligga till grund för en bedömning huruvida inriktningen fått genomslag i AMV:s arbete.

Ett av de viktigare mål som skall genomsyra organisationen är att AMV under budgetåret 1997 inom ramen för tilldelade medel under anslaget A 2. Arbets-

marknadspolitiska åtgärder skall ge minst 228 000 personer i genomsnitt per månad lämplig utbildning, praktik eller sysselsättning genom konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller yrkesinriktad rehabilitering. Därav skall minst 26 000 personer vara arbetshandikappade.

3.3 ANSLAG

A 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

1994/95 ¹⁾	Utgift	3 159 648 ²⁾	Anslagssparande	3 920
1995/96	Anslag	5 544 488	Utgiftsprognos	5 624 488
			därav 1996	3 808 000
1997	Förslag	4 418 118		
1998	Beräknat	3 561 829		
1999	Beräknat	3 688 134		

¹⁾ Avser anslagen A 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader och B 3. Yrkesinriktad rehabilitering

²⁾ Beloppen anges i tusental kr

Från anslaget finansieras kostnader för personal och lokaler samt andra förvaltningskostnader vid Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), länsarbetsnämnder, arbetsförmedlingar samt vid arbetsmarknadsinstitut (Ami). Under anslaget bokförs också den avgiftsfinansierade verksamheten Aske kursgård.

Inom ramen för anslaget budgeteras dessutom fr.o.m. 1997 utgifter för verksamheten i de arbetsförmedlingsnämnder som riksdagen beslutade om på regeringens förslag i sysselsättningspropositionen (1995/96:222). Antalet arbetsförmedlingsnämnder kommer att öka till att omfatta i princip en nämnd i varje kommun. Beslutet innebär också att antalet ledamöter ökar i varje arbetsförmedlingsnämnd jämfört med nuvarande sammansättning.

Från anslaget bekostas dessutom Ami:s verksamhet avseende metodutveckling och forskning inom den yrkesinriktade rehabiliteringen samt personalutbildning vid arbetsmarknadsinstitutet, kostnader för tillsyn av arbetslöshetsförsäkringen samt för AMS verksamhet i samband med överklagande av arbetslöshetskassas, länsarbetsnämnds och allmän förvaltningsdomstols beslut om arbetslöshetsersättning eller rätt till medlemskap i arbetslöshetskassa.

Budgetåret 1994/95 hade AMV två förvaltningsanslag, dels anslaget A 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader som uppgick till 2 876 miljoner kronor, dels anslaget B 3. Yrkesinriktad rehabilitering som uppgick till 781 miljoner kronor. Totalt uppgick således anslagen för förvaltningskostnader till 3 657 miljoner kronor. Dessa anslag är sammanslagna för budgetåret 1995/96. Vid utgången av budgetåret 1994/95 fanns ett anslagssparande på 36,4 miljoner kronor varav 32,5

miljoner kronor från anslaget B 3. Yrkesinriktad rehabilitering. Dessa medel har förts till anslaget för innevarande budgetår.

För innevarande budgetår har anvisats 5 544 miljoner kronor, varav 10 miljoner kronor på tilläggsbudget. 1 044 miljoner kronor av dessa medel får endast användas för yrkesinriktad rehabilitering. Utöver dessa medel har AMS möjlighet att disponera en anslagskredit på högst 192 miljoner kronor. Prognoser tyder på att de anvisade medlen kommer att förbrukas samt att ca 80 miljoner kronor kommer att utnyttjas av anslagskrediten.

FÖRDELNING AV RESURSER INOM FÖRVALTNINGSANSLAGET BUDGETÅRET 1995/96 (TKR)*

VERKSAMHET

Arbetsförmedling	2 258 264
Arbetsmarknadsinstitut	823 239
Länsarbetsnämnder	544 405
AMS	136 725
Totalt	3 726 633

* Avser utfall perioden den 1 juli 1995–den 30 juni 1996, exklusive tillfälliga personalförstärkningar.

UTVECKLINGEN AV ANTALET ÅRSARBETARE INOM AMV *

	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96
Arbetsförmedling	5 630	6 592	6 609	6 939	6 684
Arbetsmarknadsinstitut	2 305	2 268	2 129	2 344	2 180
Länsarbetsnämnder	1 534	1 502	1 478	1 624	1 410
AMS	409	406	407	418	420
Övrigt**	250	239	507	551	561
Totalt	10 128	11 107	11 125	11 876	11 283

* Antal årsarbetare i juni månad

** I posten övrigt, ingår intäktsfinansierad personal vid bl.a. Aske kursgård, Arbetslivstjänster (ALT) och viss personal vid AMS interna service. Personal vid Kas-administrationen och vid utbildningsregionerna ingår också.

Det totala antalet anställda inom AMV har ökat under senare år. Orsaken till ökningen är främst att riksdagen beslutat om att AMV får använda medel under anslaget A 2. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder för tillfälliga personalförstärkningar vid arbetsförmedlingarna. Antalet årsarbetare vid arbetsförmedlingarna var emellertid lägre i juni 1996 än i juni 1995. Detta beror främst på att det vid utgången av budgetåret 1994/95 skedde en relativt omfattande nyrekrytering. Även antalet årsarbetare vid Ami har reducerats under budgetåret 1995/96. Denna reduktion är ett resultat av den besparing som riksdagen beslutat om för Ami. Den ökning som skett av personal vid AMS beror främst på ett övergripande utvecklingsarbete på IT-området som leds från central nivå. Under gruppen övrigt i ovanstående tabell redovisas främst personal som är finansierad med intäkter vid Aske kursgård respektive Arbetslivstjäns-

ter (ALT) samt viss personal vid AMS interna service. Av den totala siffran på 11 283 anställda inom AMV finansieras 2 015 årsarbetare med medel för tillfälliga personalförstärkningar under anslaget A 2. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Dessa medel uppgår för de 18 månaderna innevarande budgetår till totalt 900 miljoner kronor.

Aske kursgård

Verksamheten vid Aske kursgård skall finansieras med avgifter. Avgifternas storlek bestäms av AMS. Avgiftsintäkterna får användas i verksamheten. Aske kursgård hade under budgetåret 1994/95 intäkter på 14,6 miljoner kronor och kostnader för 14,5 miljoner kronor. Verksamhetsutfallet för 1994/95 uppgick därmed till 140 161 kronor. För innevarande budgetår har för perioden den 1 juli 1995 – den 30 juni 1996 intäkterna uppgått till 16,9 miljoner kronor och kostnaderna till 15,2 miljoner kronor. Verksamhetsutfallet för perioden är därmed 1,7 miljoner kronor. I AMV:s ekonomiska delårsrapport för tiden den 1 juli 1995 – den 30 juni 1996 redovisas kostnadspress i kombination med åtgärder för att öka beläggningen vid Aske kursgård som en förklaring till det positiva verksamhetsutfallet under perioden den 1 juli 1995 – den 30 juni 1996.

Regeringens överväganden

Sammanfattning

Resurser 1997

Ramanslag 4 418 118 tkr

Övrigt

600 miljoner kronor för tillfälliga personalförstärkningar vid arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsinstitut har av konjunkturella skäl beräknats under anslaget för 1997. Vidare har 20 miljoner kronor för projekt som syftar till att stimulera effektivare arbetsformer vid arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsinstitut engångsvis beräknats under detta anslag år 1997.

AMV omfattas i likhet med andra statliga myndigheter av ett omfattande besparingsuppdrag. Regeringen har givit AMV i uppdrag att genomföra besparingen på ett sådant sätt att arbetsförmedlingsverksamheten inte berörs. Besparingen skall i sin helhet tas ut på AMS centralt och på länsarbetsnämnderna under perioden 1995/96 till 1998. Kostnader som uppstår till följd av omställningsarbetet skall ej belasta arbetsförmedlingen. Verksamheten vid Ami omfattas emellertid av ett särskilt besparingsuppdrag på 103 miljoner kronor under budgetåren 1995/96 och 1997. Regeringen kommer att ingående följa utvecklingen av besparingsuppdragen. AMS har i uppdrag att kontinuerligt lämna en rapport över utvecklingen till regeringen.

Ett sammanhållet förvaltningsanslag

Uppdelningen på två anslag för finansieringen av förvaltningskostnader innebär flera nackdelar. Framför allt innebär det en onödig administration då AMS och länsarbetsnämnderna, vid varje löneutbetalningstillfälle, måste utreda till vilket anslag lönekostnaderna hänförs. Detta komplicerar både budgetering och uppföljning av förvaltningskostnaderna då finansieringen är splittrad.

Riksdagen har i samband med behandlingen av sysselsättningspropositionen fattat beslut för 1997 om att 600 miljoner kronor under anslaget A 2. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder av konjunkturella skäl skall kunna utnyttjas för tillfälliga personalförstärkningar vid arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsinstitut samt engångsvis 20 miljoner kronor för projekt som syftar till att stimulera effektivare arbetsformer vid arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsinstitut. Regeringen ser det som rimligt att bidra till minskad administration och att förbättra förutsättningarna för styrning och uppföljning av förvaltningsresurserna. Regeringen föreslår därför att de av riksdagen för 1997 anvisade medlen för tillfälliga personalförstärkningar samt medlen för projekt som syftar till att stimulera effektivare arbetsformer vid arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsinstitut i stället anvisas under anslaget A 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader. Dessa medel uppgår totalt för 1997 till 620 miljoner kronor.

Sammanfattande medelsberäkning

Vid medelsberäkningen för 1997 har regeringen tagit hänsyn till att 620 miljoner kronor för tillfälliga personalkostnader och projekt för effektivare arbetsformer i enlighet med regeringens förslag beräknas under detta anslag.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett ramanslag om 4 418 miljoner kronor för 1997.

För 1998 beräknar regeringen utgifterna under anslaget till 3 562 miljoner kronor. År 1999 beräknas utgifterna bli 3 688 miljoner kronor.

A 2. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

1994/95	Utgift	26 945 103 ¹⁾	Reservation	4 429 221
1995/96	Anslag	34 352 016	Utgiftsprognos	34 140 000
			därav 1996	23 415 500
1997	Förslag	25 456 727		
1998	Beräknat	21 199 198		
1999	Beräknat	20 567 556		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Från anslaget bekostas arbetsmarknadsutbildning, arbetsplatsintroduktion, datortek, arbetslivsutveckling och starta-eget bidrag. Deltagarna i dessa åtgärder får ett aktivitetsstöd i form av utbildningsbidrag som motsvarar vad de annars skulle ha fått från arbetslöshetsförsäkringen eller i kontant arbetsmarknadsstöd (KAS). Personer som inte har rätt till arbetslöshetsersättning erhåller ett utbildningsbidrag om 230 kronor per dag. Vid arbetsmarknadsutbildning betalas, förutom ersättningen till den enskilde, även kurskostnaden som bl.a. täcker kostnaderna för lärare och lokaler.

Rekryteringsstöd, beredskapsarbete, utbildningsvikariat och bidrag till utbildning i företag bekostas också från anslaget. Dessa stöd betalas till arbetsgivare för att subventionera en viss del av lönekostnaden när de anställer en arbetslös och/eller utbildningskostnaden när de anordnar utbildning för sin personal.

Ersättning till kommuner och landsting för omkostnader i samband med offentliga tillfälliga arbeten, som regeringen nu i tilläggsbudget föreslår skall inrättas fr.o.m. den 1 november 1996, samt ersättning till kommunerna för deras ansvar för ungdomar belastar anslaget. Slutligen bekostas flyttningsbidrag, utredningskostnader, otraditionella insatser, försöksverksamhet med sysselsättningskapande åtgärder samt särskilda medel från anslaget.

De faktorer som huvudsakligen styr utgifterna på anslaget är omfattningen på de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och regelverket vad gäller bl.a. bidragsnivåer och åtgärdernas längd och utformning. Även andelen av deltagarna i åtgärder med utbildningsbidrag som har rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen påverkar utgifterna.

Regeringens överväganden

Sammanfattning

Övergripande mål

- Vakanstiderna för lediga platser skall hållas nere
- Långtidsarbetslösheten skall minska
- Långa tider utan reguljärt arbete skall motverkas

Resurser 1997

Ramanslag 25 456 727 tkr

Övrigt

Under 1997 skall AMV inom ramen för tilldelade medel under anslaget ge minst 228 000 personer i genomsnitt per månad utbildning, praktik eller sysselsättning genom konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller yrkesinriktad rehabilitering. Därav skall minst 26 000 personer vara arbetshandikappade.

Regeringen föreslår att samtliga utgifter för åtgärderna arbetslivsutveckling, datortek och utbildningsvikariat samt utgifter avseende dem som deltar i yrkesinriktad rehabilitering vid arbetsmarknadsinstitut fr.o.m.

1997 belastar detta anslag.

Ersättningen till kommuner och landsting för omkostnader i samband med de offentliga tillfälliga arbetena har beräknats under detta anslag.

Resultatbedömning

I inledningen till avsnittet för verksamhetsområdet har regeringen redogjort för AMV:s resultat vad gäller de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna på en övergripande nivå. Nedan följer en mer detaljerad redogörelse för respektive åtgärd.

Andelen sökande som 90 dagar efter avslutad åtgärd erhållit arbete var 28 procent under andra kvartalet 1996. Det är 10 procentenheter lägre jämfört med föregående budgetår. Orsaken är framför allt den minskade efterfrågan på arbetskraft under budgetåret.

Den lägre andelen i arbete under budgetåret gäller i stort sett samtliga åtgärder. Åtgärder med en hög andel i arbete är framför allt rekryteringsstöd och starta-eget bidrag. Det är dock svårt att jämföra olika åtgärder då de riktar sig till sökande med olika möjligheter att återgå till den ordinarie arbetsmarknaden.

Antalet personer med rekryteringsstöd har minskat kraftigt under budgetåret 1995/96. Det är framför allt en effekt av en svagare efterfrågan på arbetskraft samt förändrade regler för rekryteringsstödet, vilket har begränsat användningen av åtgärden.

Antalet personer med starta-eget bidrag är relativt konstant under budgetåren 1994/95 och 1995/96.

Antalet personer i arbetslivsutveckling ligger betydligt över den beräknade volymen om 30 000 personer. Under andra kvartalet 1996 befann sig i genomsnitt 53 700 personer i arbetslivsutveckling.

Antalet personer i beredskapsarbete har i jämförelse med tidigare budgetår minskat. Orsaken är framför allt att beredskapsarbete ersatts av andra åtgärder.

Hittills under budgetåret har i genomsnitt cirka 10 000 personer per månad deltagit i utbildningsvikariat. Det är betydligt färre än den beräknade volymen om 20 000 personer. Mer än 70 procent av deltagarna i utbildningsvikariat är kvinnor. Detta förklaras av att det främst är den offentliga sektorn som utnyttjar åtgärden.

Åtgärden arbetsplatsintroduktion infördes den 1 juli 1995 och ersatte bl.a. ungdomsintroduktion, ungdomspraktik, invandrarpraktik och akademikerpraktik. Volymen av sökande var vid introduktionsfasen betydligt lägre än den omfattning regeringen räknat med. Under våren 1996 har dock volymen av sökande i åtgärden ökat kraftigt och överstiger nu i genomsnitt 40 000 personer per månad. Regeringen angav i proposition 1994/95:218 En effektivare arbetsmarknadspolitik m.m. att det var angeläget att antalet invandrare i åtgärden skulle vara minst lika stort som beräknades för invandrarpraktiken. Arbetsplatsintroduktionen har hittills under innevarande budgetår visat sig ge större möjligheter för utomnordiska medborgare än invandrarprak-

tiken. Antalet utomnordiska medborgare i åtgärden är större än antalet i invandrarpraktik samtidigt som fler får arbete direkt efter arbetsplatsintroduktionen.

Datortek är en åtgärd som också infördes den 1 juli 1995. Åtgärden syftar till att ungdomar skall lära sig den nya informationsteknologin samtidigt som de skall delta i arbetsmarknadsinriktade projekt. Volymen av sökande i datorteken har varit lägre än den beräknade volymen om 25 000 personer. Genom att målgruppen under hösten 1996 har utvidgats till att gälla även arbetsökande som har fyllt 25 år, bedöms verksamheten framöver omfatta fler sökande än tidigare.

Totalt omfattade de konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärderna under perioden juli 1995 t.o.m. juni 1996 199 400 personer i genomsnitt per månad.

Anslagsutveckling

Budgetåret 1994/95 uppgick anslaget till 28 788 miljoner kronor, varav 24 900 miljoner kronor för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Vid utgången av budgetåret uppvisades på anslagsposten för arbetsmarknadspolitiska åtgärder ett överskridande om 283 miljoner kronor. Överskridandet har avräknats de tilldelade medlen på anslagsposten för innevarande budgetår.

För innevarande budgetår har anvisats 34 352 miljoner kronor, varav 29 487 miljoner kronor för att uppnå målet om 240 000 personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. På grund av avräkningen av överskridandet från budgetåret 1994/95 att regeringen under våren 1996 beslutade att 3 020 miljoner kronor av medlen för arbetsmarknadspolitiska åtgärder skulle föras bort är de tilldelade medlen för arbetsmarknadspolitiska åtgärder nu 26 184 miljoner kronor. Samtidigt reducerades kravet från 240 000 personer till 215 000 personer i genomsnitt per månad i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder under budgetåret. Prognosen för anslaget tyder på att samtliga medel för arbetsmarknadspolitiska åtgärder förbrukas och att den totala anslagsbelastningen kommer att uppgå till 34 140 miljoner kronor.

Regeringens slutsatser och förslag

Regeringen har i inledningen till verksamhetsområdet redogjort för de slutsatser som påverkar anslaget under 1997. Inriktningen mot rambudgetering och målstyrning skall fortsätta. De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna är en viktig del i arbetet att halvera den öppna arbetslösheten och att få in arbetssökande i reguljärt arbete. Mot denna bakgrund och med utgångspunkt i bedömningen av den ekonomiska utvecklingen som presenterats i den reviderade finansplanen skall AMV inom ramen för tilldelade medel under anslaget 1997 ge minst 228 000 personer i genomsnitt per månad lämplig utbildning, praktik eller sysselsättning genom konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller yrkesinriktad rehabilitering. Därav skall minst 26 000 personer vara arbetshandikappade.

Av statsfinansiella skäl och för att anpassa regelverket till EG:s regler om statsstöd har riksdagen i

samband med sysselsättningspropositionen (prop. 1995/96:222) fattat beslut om att förändra reglerna för rekryteringsstöd. De sänkta bidragsnivåerna och skärpningen av reglerna om vilka anställda som berättigar en arbetsgivare till detta stöd innebär att de tilldelade medlen för åtgärden måste högst sättas till 300 miljoner kronor 1997. I nämnda proposition meddelade regeringen att den avsåg att inom ramen för den upphandlade arbetsmarknadsutbildningen göra en besparing motsvarande 300 miljoner kronor. Denna besparing kommer att tas ut genom att regeringen i regleringsbrevet för AMV för 1997 anger ett högsta belopp för vilket arbetsmarknadsutbildning får upphandlas.

Vid medelsberäkningen för anslaget har vidare hänsyn tagits till vissa tekniska förändringar vilka anges nedan.

Utgifter som tidigare belastat andra anslag

Kostnader för utbildningsbidrag i samband med åtgärderna datortek och arbetslivsutveckling betalas under innevarande budgetår från anslaget Bidrag till arbetslöshetsersättning m.m. För att erhålla en rättvisande redovisning på utgiftsområdesnivå och för att fullfölja vad som sagts ovan om rambudgetering och målstyrning bör dessa utgifter fr.o.m. 1997 belasta förevarande anslag.

Åtgärden utbildningsvikariat finansieras t.o.m. innevarande budgetår genom att arbetsgivaren får göra ett avdrag på de lagstadgade socialavgifterna. I enlighet med riksdagens beslut (prop. 1995/96:222, yttr. 1995/96AU6y, bet. 1995/96:FiU15, rskr. 1995/96:307) skall arbetsgivare som utnyttjar utbildningsvikariatet fr.o.m. den 1 januari 1997 i stället erhålla ett bidrag. Härigenom tas kostnaderna synligt upp på statsbudgeten. Även dessa utgifter bör, av samma skäl som vid arbetslivsutveckling och datortek, belasta förevarande anslag fr.o.m. 1997.

Medlen för utbildningsbidrag och vissa kostnader i samband med resor avseende dem som deltar i yrkesinriktad rehabilitering vid arbetsmarknadsinstitut anvisas för innevarande budgetår under anslaget Särskilda åtgärder för arbetshandikappade. Regeringens bedömning är att dessa medel, av skäl som anges under anslaget A 3. Särskilda åtgärder för arbetshandikappade, bör anvisas under förevarande anslag fr.o.m. 1997.

Utgifter som inte längre skall belasta anslaget

Den statliga medfinansieringen av Europeiska socialfondens mål 4-program, liksom viss finansiering av administrationen av programmet, sker under innevarande år inom ramen för detta anslag. Mot bakgrund av att mål 4-programmets målgrupp utgörs av redan anställda är detta dock enligt regeringens mening i bristande överensstämmelse med anslagets huvudsakliga ändamål. Regeringen föreslår därför att medel för den statliga medfinansieringen och viss finansiering av administrationen av mål 4 beräknas under anslaget för Europeiska socialfonden. Anslaget för arbetsmarknadspolitiska åtgärder minskas då motsvarande belopp.

Inom ramen för anslaget får AMS under innevarande budgetår använda en del av åtgärdsmedlen för tillfälliga personalkostnader vid arbetsförmedlingen. Riksdagen har i samband med behandlingen av sysselsättningspropositionen fattat beslut om att AMV av konjunkturella skäl även 1997 skall kunna utnyttja förevarande anslag för tillfälliga personalförstärkningsar. De beslutade medlen för detta ändamål uppgår till 600 miljoner kronor. Samtidigt beslutade riksdagen att 20 miljoner kronor för projekt som syftar till att stimulera effektivare arbetsformer vid arbetsförmedlingen och arbetsmarknadsinstitut engångsvis skulle få belasta anslaget under budgetåret 1997. Regeringen ser det som rimligt att bidra till minskad administration och att förbättra förutsättningarna för styrning och uppföljning av förvaltningsresurserna och föreslår därför att de sammanlagt 620 miljoner kronorna i stället beräknas under anslaget A 1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader.

I samband med sysselsättningspropositionen har riksdagen fattat beslut om att utbildning inom det reguljära utbildningsväsendet i form av arbetsmarknadsutbildning fr.o.m. 1997 endast skall beviljas utomnordiska medborgare som varit inskrivna vid arbetsförmedlingen i minst två år och arbetslösa arbetshandikappade. De medel som för innevarande budgetår använts till reguljär arbetsmarknadsutbildning för andra grupper än de nyss nämnda skall således fr.o.m. 1997 i stället beräknas under utgiftsområde 15 Studiestöd.

Europastipendier

Sedan den 1 juli 1995 har arbetslösa ungdomar haft möjlighet att praktisera på företag inom Europa utanför Sverige med stöd av s.k. Europastipendier.

I regleringsbrevet för budgetåret 1995/96 för AMV angav regeringen att verket får använda högst 110 miljoner kronor för detta ändamål. Regeringen angav vidare att bidrag om högst 11 000 kronor per ungdom får lämnas och att AMS utfärdar närmare föreskrifter om detta.

Under budgetåret 1995/96 har hittills 15 ungdomar rest i väg med hjälp av detta stipendium. Av en utredning som gjorts av Svenska EU Programkontoret framgår att det krävs en annan organisation och utformning av åtgärden om såväl arbetslösa ungdomar som företag skall kunna ta vara på möjligheterna med Europastipendier. Mot denna bakgrund kommer regeringen att se över formerna med Europastipendier för arbetslösa ungdomar.

Feriearbeten

Regeringen har i sysselsättningspropositionen (prop. 1995/96:222) pekat på vikten av att ungdomar får möjlighet till feriearbete i anslutning till avslutad utbildning.

Dagens ungdomar utgör framtidens arbetskraft, och det är angeläget att stödja dem i inträdet på arbetsmarknaden. Övergången från utbildning till förvärvsarbete är för de flesta ungdomar ett av de viktigaste stegen i

att bli vuxen. För många är feriearbetet vägen in i arbetslivet.

AMV har möjlighet att i form av t.ex. en annonskampanj informera såväl ungdomar som arbetsgivare om arbetsförmedlingens möjligheter att förmedla feriearbeten. Arbetsgivarna, såväl offentliga som privata, bör stimuleras till att ta fram lämpliga feriearbeten och ungdomarna skall kunna få impulsen till att söka upp arbetsförmedlingen. Regeringen avser också att inbjuda representanter för arbetsmarknadens parter för en diskussion om hur fler arbetsgivare skall kunna erbjuda feriearbeten under sommaren 1997.

Ersättning till kommuner och landsting i samband med offentliga tillfälliga arbeten

Regeringen anmälde i sysselsättningspropositionen att ersättningen till kommuner och landsting för kostnader i samband med de offentliga tillfälliga arbetena tas upp under detta anslag. Vid full omfattning på åtgärden beräknade regeringen i nämnda proposition dessa kostnader till 150 miljoner kronor.

Projektverksamhet för att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden

Regeringen har i sysselsättningspropositionen redovisat projekt som drivs inom ramen för AMV:s verksamhet och som syftar till att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden. Projekten var huvudsakligen inriktade på vägledning och utbildning. Utvärdering av projekten har hittills visat att flera positiva resultat har uppnåtts för deltagarna. AMS planerar en genomgripande genomgång av resultatet av projekten. Denna beräknas vara klar under 1997. Regeringen anser det nödvändigt att fortsätta att utveckla arbetet med att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden och att medel avsätts till fortsatt projektverksamhet. Framför allt är det viktigt att kvinnors och mäns yrkesval breddas för att öka möjligheterna till sysselsättning. Regeringen beräknar högst 30 miljoner kronor under anslaget för denna projektverksamhet under 1997.

Sammanfattande medelsberäkning för 1997 samt utgifter 1998 och 1999

Vid medelsberäkningen för 1997 har regeringen tagit hänsyn till de besparingar som riksdagen beslutat om i enlighet med förslag i den ekonomiska vårpropositionen (1995/96:150) och sysselsättningspropositionen (1995/96:222). Besparingarna uppgår till drygt 2 miljarder kronor och omfattar det förändrade arbetsvillkoret och förvärvsbegreppet, lägre bidragsnivåer i samband med utbildningsvikariat, effektivisering av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna, det förändrade rekryteringsstödet samt besparingen inom den upphandlade arbetsmarknadsutbildningen.

Utgiftsökningar till följd av den aviserade höjningen av ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen, som i sin tur påverkar nivån på utbildningsbidragen, har också beaktats.

Utgifterna i samband med åtgärderna datortek, ar-

betslivsutveckling och yrkesinriktad rehabilitering som tidigare belastat andra anslag innebär att anslaget tillförs 5,2 miljarder kronor. Utgifterna för utbildningsvikariat som t.o.m. innevarande budgetår i stället redovisats som skatteavvikelse, ökar anslaget med 3,7 miljarder kronor.

Medlen för tillfälliga personalförstärkningar, projektmedlen för effektivare arbetsformer, den statliga medfinansieringen av Europeiska socialfondens mål 4-program samt delar av reguljärutbildningen inom arbetsmarknadsutbildningen som enligt regeringens förslag bör belasta andra anslag fr.o.m. år 1997 innebär att anslaget minskar med 1,2 miljarder kronor.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett ramanslag om 25 457 miljoner kronor för budgetåret 1997.

För 1998 beräknar regeringen utgifterna under anslaget till 21 199 miljoner kronor. År 1999 beräknas utgifterna bli 20 568 miljoner kronor.

A 3. Särskilda åtgärder för arbetshandikappade

1994/95	Utgift	7 170 832 ¹⁾		
1995/96	Anslag	10 366 081	Utgiftsprognos	10 058 850
			därav 1996	7 028 650
1997	Förslag	6 486 527		
1998	Beräknat	6 629 230		
1999	Beräknat	6 775 073		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Från anslaget bekostas arbetshjälpmedel och arbetsbiträde åt handikappade, näringshjälp, anställning med lönebidrag, statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA) samt utbildningsbidrag till inskrivna vid arbetsmarknadsinstitut (Ami). Utbildningsbidrag för inskrivna vid Ami beräknas under anslaget A 2. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder fr.o.m. 1997.

Statsmakternas krav på AMS avseende anslaget Särskilda åtgärder för arbetshandikappade innebar att för de medel som tilldelades för budgetåret 1994/95 skulle minst 52 000 personer i genomsnitt per månad ges lämplig sysselsättning. Insatserna för unga handikappade skulle vidare omfatta minst lika många personer som under budgetåret 1993/94. Arbetsförmedlingens och arbetsmarknadsinstitutens (Ami) verksamhet skulle inriktas på att antalet arbetshandikappade som lämnar arbetsförmedlingen och Ami (kategori 1 och 5 – 7) för arbete eller utbildning skulle bli minst lika stort som budgetåret 1993/94.

Utgifterna på anslaget påverkas framför allt av antalet personer som befinner sig i åtgärden i genomsnitt per månad samt hur de genomsnittliga bidragsnivåerna utvecklas inom respektive arbetsgivarkategori.

Volymutvecklingen påverkas också av läget på arbetsmarknaden.

En jämförelse mellan budget och utfall budgetåret 1994/95 visar att förbrukningen uppgick till 7 171 miljoner kronor. Överskridandet föll helt på anslagsposten 1, dvs. medel till lönebidrag m.m., där utfallet blev 6 586 miljoner kronor mot tilldelade 6 368 miljoner kronor. Riksdagen har i efterhand (bet. 1995/96:AU4, rskr. 1995/96:61) godkänt att det under anslaget förbrukats anslagsmedel i större utsträckning än vad som anvisats för budgetåret 1994/95 i enlighet med proposition 1995/96:96 Anställning med lönebidrag.

Regeringens överväganden

Sammanfattning

Resurser 1997

Ramanslag 6 486 527 tkr

Övrigt

Regeringen föreslår en förlängning till den 30 juni 1997 när det gäller möjlighet till bibehållna lönebidragsnivåer för arbetshandikappade som varit anställda mer än fyra år inom allmännyttiga organisationer.

Utbildningsbidrag för inskrivna vid Ami beräknas under anslaget A 2. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder fr.o.m. 1997.

Resultatbedömning

Under budgetåret 1994/95 hade i genomsnitt 54 000 personer ett arbete med lönebidrag eller OSA. AMS uppnådde därmed det verksamhetsmål som regering och riksdag ställt på dessa verksamheter. Även målsättningen för insatserna för unga handikappade uppnåddes, där verksamheten berörde 2 394 ungdomar mot 2 379 budgetåret 1993/94. Ytterligare ett verksamhetsmål var att antalet arbetshandikappade som lämnade arbetsförmedlingen/Ami för arbete eller utbildning skulle vara minst lika stort som budgetåret 1993/94. När det gällde budgetåret som helhet hade lika många arbetshandikappade fått arbete som föregående budgetår. Antalet arbetshandikappade som gick till utbildning hade ökat med 1 100. Således uppnåddes även detta mål.

Anställning med lönebidrag m.m.

Som framgår av AMS årsredovisning för budgetåret 1994/95 ökade antalet personer i genomsnitt per månad för vilka arbetsgivaren fick lönebidrag under budgetåret från 43 700 till 48 500 personer. Den genomsnittliga kostnaden per deltagare och månad ökade samtidigt. Det största antalet anställda med lönebidrag var anställda vid enskilda företag och allmännyttiga organisationer. Antalet beslut om lönebidrag vid enskilda företag ökade kraftigt från 14 496 beslut under första

halvåret 1994 till 18 346 ett år senare.

Redovisningen av utvecklingen av den genomsnittliga bidragsnivån visade på en viss ökning av bidragsnivåerna, dvs. bidragets andel av lönen, hos några arbetsgivarkategorier. Sammantaget var dock bidragsnivån i stort sett oförändrad med ca 72,6 procent under hela budgetåret 1994/95. Under de två närmast föregående budgetåren skedde en ökning av den genomsnittliga bidragsnivån från 67,4 procent till 72,5 procent. AMS har i en senare redovisning för andra kvartalet 1996 visat att den genomsnittliga bidragsnivån för samtliga arbetsgivarkategorier sjunkit till 69 procent.

Enligt AMS var det första halvåret 1995 ca 1 000 personer som gick från anställning med lönebidrag till arbete utan bidrag. Under de tolv första månaderna av budgetåret 1995/96 fick 1 150 personer ett arbete utan bidrag vilket motsvarar 2,5 procent av samtliga anställda med lönebidrag. Utvecklingen av den totala andelen övergångar sammanhänger bl.a. med efterfrågeläget på arbetsmarknaden. Regeringen anser det angeläget att AMS verkar för att antalet övergångar kan ligga på en hög nivå oavsett konjunkturläge.

De län som har ställt tydliga resultatkrav inom ramen för de särskilda åtgärderna för arbetshandikappade har också kunnat redovisa högre omsättning av sökande till lönebidrag och OSA. Ami:s möjligheter till väglednings- och rehabiliteringsinsatser i syfte att få arbetshandikappade i arbete har dock försvårats på grund av brist på lönebidragsmedel.

Regeringen konstaterar att RRV riktat invändningar mot AMS hantering av medel för lönebidrag under anslaget Särskilda åtgärder för arbetshandikappade. Den uppkomna situationen med bl.a. en brist på 208 miljoner kronor till lönebidragsanställningar mot vad som budgeterats 1994/95 medförde ett totalstopp för nya lönebidragsanställningar under budgetåret. De brister som RRV pekat på i revisionsberättelsen bör kunna åtgärdas genom det ekonomistyrningssystem AMS nu utvecklar. Arbetet med detta system planeras vara klart under slutet av innevarande budgetår. Regeringen anser det angeläget att systemet kommer i full drift före 1996 års utgång.

I arbetsmarknadsutskottets betänkande Lönebidragsmedel inom allmännyttiga organisationer (bet. 1995/96:AU15) lämnades förslag som syftade till att förhindra uppsägningar av arbetshandikappade inom allmännyttiga organisationer. Betänkandet, som antagits av riksdagen, har föranlett regeringen att den 13 juni 1996 och den 11 juli 1996 ändra föreskrifterna i regleringsbrevet för budgetåret 1995/96 samt företa vissa regeländringar i förordningen (1991:333) om lönebidrag.

En särskild utredare med uppdrag att se över de sysselsättningsskapande åtgärderna för arbetshandikappade – anställning med lönebidrag, skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA) och arbete inom Samhallkoncernen, har den 15 augusti 1996 lämnat en arbetsrapport om och hur regelverket behöver ändras i de avseenden det berör lönebidrag för arbetshandikappa-

de anställda inom allmännyttiga organisationer. Utredaren har undersökt förutsättningarna för en mer långsiktig lösning i frågan och funnit att det skulle få negativa konsekvenser för lönebidragssystemet om frågan som berör lönebidrag för arbetshandikappade anställda vid allmännyttiga organisationer bryts ut och behandlas separat. Utredaren föreslår därför att den temporära lösningen i enlighet med arbetsmarknadsutskottets betänkande (bet. 1995/96:AU15) förlängs.

AMS inledde i slutet av 1993 en försöksverksamhet med särskilt introduktions- och uppföljningsstöd för funktionshindrade i arbetslivet (SIUS). Kostnaderna finansieras via anslaget Särskilda åtgärder för arbetshandikappade. Regeringen finner att det är angeläget att särskilda resurser och metoder kan utvecklas för att ge arbetshandikappade möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden. SIUS-projektet bör bedrivas som försöksverksamhet ytterligare ett år i syfte att klargöra organisation, arbetsgivaransvar samt tydligare avgränsning när det gäller verksamhetens mål och innehåll innan SIUS-modellen övergår i en permanent form.

Utbildningsbidrag för inskrivna vid Ami

Under budgetåret 1994/95 var antalet sökande med utbildningsbidrag i genomsnitt per månad vid Ami 7 986 personer, vilket var en ökning med 1 445 personer jämfört med föregående budgetår. På anslagsposten som främst finansierar utbildningsbidrag för inskrivna vid Ami fanns ett överskott på ca 10 miljoner kronor för budgetåret 1994/95. Andelen arbetshandikappade vid Ami samt inskrivningstiderna låg på relativt oförändrade nivåer i jämförelse mellan budgetåren 1993/94 och 1994/95. AMS har också redovisat att ett utvecklingsarbete bedrivs i syfte att undvika dubbelarbete mellan arbetsförmedlingarna och Ami.

Anslagsutvecklingen

Som nämnts ovan anser regeringen att utgiftsutvecklingen avseende åtgärden lönebidrag budgetåret 1994/95 inte var tillfredsställande. Prognosen visar dock att verksamheten kommer att kunna finansieras inom ramen för anvisade medel för budgetåret 1995/96. Regeringen kan samtidigt konstatera att volymminskningen under innevarande budgetår håller tillbaka medelsförbrukningen. En prognos för medelsutnyttjandet under budgetåret 1995/96 inom ramen för anslaget Särskilda åtgärder för arbetshandikappade, anslagspost 2, visar en reservation på drygt 100 miljoner kronor.

Slutsatser

Regeringen finner det angeläget att personer med funktionshinder får ett fortsatt riktat stöd genom deltagande i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder för att stärka deras möjligheter att få ett arbete på den öppna arbetsmarknaden. Regeringen konstaterar att AMS trots det kärva arbetsmarknadsläget kunde bedriva verksamheten på ett sådant sätt att målen uppnåddes för budgetåret 1994/95. Insatserna för arbetshandikappade

skall fortsatt prioriteras och inriktas på att fler skall få arbete eller utbildning. För 1997 föreslår regeringen mot denna bakgrund att 6 486 miljoner kronor anvisas under anslaget A 3. Särskilda åtgärder för arbetshandikappade.

Medlen för utbildningsbidrag anvisas innevarande budgetår under två reservationsanslag, anslaget Arbetsmarknadspolitiska åtgärder och anslaget Särskilda åtgärder för arbetshandikappade. Det ansträngda statsfinansiella läget innebär att alla tillgängliga resurser måste utnyttjas mer effektivt. Regelverket för arbetsplatsintroduktion är också likvärdigt med de regler som avser yrkesinriktad rehabilitering vid Ami. Regeringens bedömning är därför att medlen för utbildningsbidrag till inskrivna vid Ami bör anvisas under anslaget A 2. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder fr.o.m. 1997. Detta belopp uppgår till 557,8 miljoner kronor. För att säkerställa att de arbetshandikappade får del av både de konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och den yrkesinriktade rehabiliteringen vid Ami skall de anvisade medlen under anslaget A 2. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder ge minst 26 000 arbetshandikappade i genomsnitt per månad lämplig åtgärd.

Regeringen utgår från att AMV:s nya ekonomistyrningssystem skall öka förutsättningarna för en förbättrad styrning och uppföljning av medelsförbrukningen och därmed ge förutsättningar för att framtida över-skridanden kan undvikas.

Regeringen ansluter sig till den särskilda utredarens förslag om bibehållna bidragsnivåer för arbetshandikappade inom allmännyttiga organisationer men föreslår en förlängning fram till den 30 juni 1997. Kostnaden för en förlängning på sex månader beräknas uppgå till 19,5 miljoner kronor och kan finansieras inom ramen för de medel som föreslås för 1997 under anslaget A 3. Särskilda åtgärder för arbetshandikappade. Regeringen avser att återkomma i den ekonomiska vårpropositionen med en långsiktig lösning i frågan.

Försöksverksamheten med stödpersoner bör förlängas t.o.m. utgången av 1997 i syfte att klargöra organisationsformerna, arbetsgivaransvaret samt att utarbeta tydligare avgränsning när det gäller verksamhetens mål och innehåll.

Den särskilda utredare som nyligen har tillsatts (dir. 1996:56) har fått uppgiften att undersöka om statsmakternas mål och resultatkrav ger tillräckliga förutsättningar för kontroll över kostnadsutvecklingen och att föreslå alternativa lösningar.

För 1998 beräknas anslaget uppgå till 6 629 miljoner kronor. För 1999 beräknas anslaget uppgå till 6 775 miljoner kronor.

Yrkesinriktad rehabilitering: Uppdragsverksamhet

AMS verksamhetsidé för arbetslivstjänster är att hjälpa personer att återgå till arbete och att förhindra utslagning i arbetslivet. Statsmakternas krav på verksamheten budgetåret 1994/95 var att den uppdragsfinan-

sierade yrkesinriktade rehabiliteringen i respektive län skall uppnå en debiteringsgrad på minst 60 procent.

Uppdragsverksamheten inom den yrkesinriktade rehabiliteringen är riktad till företag och förvaltningar som för sin personal vill använda sig av de kunskaper och erfarenheter som finns inom AMV inom området yrkesinriktad rehabilitering.

Resultatbedömning

Under budgetåret 1994/95 var den genomsnittliga debiteringsgraden för samtliga län 66 procent vilket är en ökning med 6 procentenheter i jämförelse med budgetåret 1993/94. Regeringens och riksdagens verksamhetsmål med en debiteringsgrad på minst 60 procent i varje län hade uppnåtts av 18 län. De olika länen skiljer sig också åt när det gäller att uppnå balans mellan kostnader och intäkter. Verksamhetsmålet för verksamheten uppfylldes därmed inte. Antalet konsulttimmar inom arbetslivstjänster uppgick till 329 313 timmar. Under budgetåret ökade antalet helårsanställda till 350 personer.

AMS har i sin årsredovisning redovisat intäkter och kostnader för arbetslivstjänster under budgetåret 1994/95. De samlade intäkterna för arbetslivstjänster uppgick till 217 miljoner kronor vilket är en ökning av omsättningen med 8 procent jämfört med föregående budgetår. Verksamheten genererade ett överskott under perioden som motsvarar 11,6 procent av omsättningen. Arbetslivstjänsters resultat efter avskrivningar och finansiella intäkter och kostnader uppgick till 5 081 000 kr vilket är en kraftig minskning i jämförelse med de två närmast föregående budgetåren. Av AMS ekonomiska delårsrapport från 1996 framgår att denna nedgång ytterligare förstärktes. Resultatet vid halvårsskiftet visar på en förlust.

Försäkringskassan har alltid varit arbetslivstjänsters största och därmed viktigaste uppdragsgivare. Rörelseintäkternas fördelning mellan försäkringskassan och övriga kunder har dock de fyra senaste budgetåren förskjutits från nära 80 procent till 66 procent av arbetslivstjänsters samtliga intäkter 1994/95. Det är regeringens bedömning att intäkterna från försäkringskassorna kommer att fortsätta minska då volymavtal inte längre tecknas. Upphandlingsförfarande med tecknande av ramavtal i enlighet med lagen (1992:1528) om offentlig upphandling får full genomslagskraft under budgetåret 1995/96. De minskade resurserna för att främja rehabiliteringsinsatser som ger försäkringskassorna möjlighet att köpa yrkesinriktade rehabiliteringstjänster kommer också att begränsa arbetslivstjänsters framtida rörelseintäkter. Arbetslivsfondens stöd för arbetsplatsutveckling upphörde vid halvårsskiftet år 1995, vilket också har påverkat arbetslivstjänsters möjligheter till ytterligare intäkter.

AMS har haft i uppdrag att se över verkets framtida organisation. I uppdraget ingick att överväga om arbetslivstjänster skall vara en från verket separat verksamhet eller ej. AMS har redovisat en rapport med anledning av utredningsuppdraget och angett att det ur

ett arbetsmarknadspolitiskt perspektiv inte finns några fördelar att skilja arbetslivstjänster från AMV. I syfte att svara upp mot försäkringskassans behov av rehabiliteringskompetens har AMV för perioden den 1 juli 1996 – den 31 december 1997 träffat en överenskommelse med Riksförsäkringsverket om försöksverksamhet att mot avgift, inom ramen för arbetslivstjänster, erbjuda yrkesinriktad rehabiliteringskompetens för sjuk-skrivna arbetslösa.

Slutsatser

Regeringen avser att återkomma till riksdagen när det gäller uppföljningen av försöksverksamheten med möjligheterna att ta ut avgifter för sjuk-skrivna arbetslösa inom ramen för AMV:s uppdrag.

Av de redovisade resultaten framgår att arbetslivstjänster kan få svårigheter under budgetåret 1995/96 med såväl försämrade rörelseintäkter som nedåtgående resultatutveckling av verksamheten. Regeringen har noterat att AMS i sin ekonomiska delårsrapport för budgetåret 1995/96 redovisat att ett program är under utarbetande som kommer att innehålla en strategi för att under år 1997 bryta den nuvarande negativa resultatutvecklingen.

A 4. Europeiska socialfonden

1995/96	Nytt anslag	593 000 ¹⁾	Utgiftsprognos	363 000
			därav 1996	363 000
1997	Förslag	1 981 265		
1998	Beräknat	1 902 143		
1999	Beräknat	1 999 245		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Under detta anslag redovisas utbetalningarna från Europeiska socialfonden som är en av EG:s strukturfonder. Socialfonden skall bidra till utveckling av mänskliga resurser i vid mening. Den inriktas bl.a. på åtgärder som syftar till att förbättra möjligheterna för arbetslösa att få arbete, skapa lika förutsättningar på arbetsmarknaden och medverka till kompetensutveckling. Medlen från anslaget avser delfinansiering av insatser inom ramen för strukturfondsmålen 2, 3, 4, 5b och 6 samt ett antal gemenskapsinitiativ. En redogörelse för samtliga mål och gemenskapsinitiativ lämnas under utgiftsområde 19.

Mål 3 och 4 samt gemenskapsinitiativen Employment och Adapt omfattas helt av Socialfonden. Övriga program delfinansieras av flera fonder eller enbart annan fond än Socialfonden.

Mål 3 syftar till att slussa in ungdomar på arbetsmarknaden, bekämpa långtidsarbetslöshet och integrera personer som riskerar att uteslutas från arbetsmarknaden. Ett jämställdhetsperspektiv skall genomsyra insatserna. EG-kommissionen antog i december 1995 ett

samlat programdokument (SPD) för mål 3 i Sverige. AMS är ansvarig myndighet för mål 3. I varje län finns ett regionalt partnerskap bestående av bl.a. arbetsmarknadens parter som tillsammans med länsarbetsnämnden skall svara för genomförandet av insatserna.

Sverige har för programperioden 1995–1999 tilldelats 347 miljoner ecu. Till detta kommer en nationell medfinansiering med 424 miljoner ecu. Den nationella medfinansieringen kommer huvudsakligen att ske inom ramen för anslaget A 2. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Dock kan även andra statliga myndigheter, kommuner och landsting samt privata företag komma i fråga som medfinansierare.

Mål 4 syftar till att ge erforderlig kompetensutveckling till anställda som hotas av arbetslöshet på grund av strukturella förändringar i små och medelstora företag samt inom vård och omsorg i offentlig sektor. Det svenska mål 4-programmet är inriktat på att förändra arbetsorganisationen för att stärka de anställda och företagets konkurrenskraft. Av dem som omfattas av kompetensutvecklingsinsatser skall hälften vara kvinnor. EG-kommissionen har i februari 1996 antagit ett samlat programdokument för mål 4 i Sverige. Delegationen för genomförande av vissa EU-program inom utbildning och kompetensutveckling m.m. (Svenska EU-programkontoret för utbildning och kompetensutveckling) är ansvarig myndighet för mål 4, även kallat Växtkraft Mål 4. I varje län, med undantag av Jämtlands län, finns en regional kommitté bestående av bl.a. arbetsmarknadens parter som tillsammans med programkontorets regionala organisation skall svara för genomförandet av insatserna. Under programperioden 1996–1999 bidrar Socialfonden med 173 miljoner ecu. Till detta kommer statlig medfinansiering med ett lika stort belopp. Deltagande företag svarar för hälften av projektkostnaden.

Gemenskapsinitiativet Employment syftar till att genom utvecklingsprojekt öka möjligheterna till arbete för handikappade, utsatta grupper och ungdomar samt till att öka jämställdheten på arbetsmarknaden. Adapt syftar till att genom utvecklingsprojekt underlätta för anställda att klara av arbetsmarknadens förändrade krav, skapa nya jobb och stärka företagets konkurrensförmåga. Projekten skall ta hänsyn till olikheter mellan kvinnor och män. EG-kommissionen godkände i december 1995 operativa program för de två initiativen. Bidraget från Socialfonden uppgår till totalt 23,5 miljoner ecu för Employment och 12,8 miljoner ecu för Adapt under programperioden 1995–1999.

Inom ramen för Employment och Adapt skall metoder och verksamheter utvecklas som på sikt kan överföras till den nationella politiken. Utvecklingsprojekten är transnationella, dvs. de genomförs i samarbete med projekt i ett eller flera medlemsländer. Detta ställer krav på samordning mellan länderna avseende bl.a. ansökningsstider. Ansvarig myndighet för de två initiativen är Svenska EU-programkontoret för utbildning och kompetensutveckling.

Programperioden för de olika strukturfondsmålen

och gemenskapsinitiativen omfattar för Sveriges del åren 1995/1996 till 1999. De sista utbetalningarna för programmen beräknas ske under år 2001.

Prognosen för anslagsbelastningen under innevarande budgetår visar att utbetalningar har skett i mindre omfattning än tidigare beräknat. Detta förklaras av att verksamheten inom de olika strukturfondsprogrammen har påbörjats senare än planerat. Fastställande av programdokument, uppbyggnad av organisation och verksamhet har varit mer tidskrävande än vad som kunde förutses under våren 1995.

Utbetalningar från EG:s övriga strukturfonder redovisas under dels anslaget Europeiska regionala utvecklingsfonden under utgiftsområde 19, dels anslaget avseende jordbruks- och fiskefonderna under utgiftsområde 23.

Regeringens överväganden

Sammanfattning

Resurser 1997

Ramanslag 1 981 265 tkr

Beträffande de INTERREG II-program som avser gränsregionalt samarbete mellan Sverige, Finland och Norge kommer fr.o.m. den 1 januari 1997 en decentraliserad modell för beslutsfattande och finansieringsförvaltning att tillämpas. Den innebär att beslut om stöd till enskilda projekt fattas av interregionala beslutsgrupper för de olika programmen. I de svensk-finska programmen slås ländernas strukturfondsmedel samman och förvaltas som en helhet för resp. program. I programmen för Nordkalotten och Kvarken/MittSkandia kommer därvid finska strukturfondsmedel att föras över till Sverige medan svenska strukturfondsmedel kommer att föras över till Finland i programmen för Barents och Skärgården. Den finansiella förvaltningen av EU-medel skall ske på regional nivå. I flertalet program skall detta handhas av berörda länsstyrelser i Sverige medan uppgiften i två av programmen skall ligga hos regionala myndigheter i Finland. Länsstyrelserna skall svara direkt inför EG-kommissionen för användning av medlen, rapportering, bokföring och intern revision. För de socialfondsmedel som avsatts för INTERREG II-programmen, med undantag av det svensk-danska programmet, skall AMS därmed inte längre vara fondansvarig myndighet.

Resultatbedömning

Enligt en lägesrapport till övervakningskommittén har 350 projekt inom ramen för mål 3-programmet beviljats stöd under perioden fram till juni 1996. Det beräknade bidraget från Socialfonden för dessa projekt under projektperioden uppgår till totalt ca 1,1 miljarder

kronor vilket motsvarar ca 40 procent av avsatta fondmedel för programperioden. Antalet deltagare i de berörda mål 3-projekten uppgår till totalt 75 000. I programdokumentet beräknas totalt 160 000 personer delta i mål 3-projekt under perioden 1995–1999.

Den hittillsvarande utvecklingen visar enligt regeringens mening att mål 3-programmet har haft god genomslagskraft. Utbetalningarna för programmet från anslaget kan förväntas ligga på en hög nivå under 1997.

Under budgetåret 1995/96 har förberedelser för mål 4-programmet vidtagits. Från juni 1996, då programmet startade, har projekt godkänts i flertalet län. Regeringen bedömer att mål 4-programmet kommer i gång med full kraft under hösten 1996 och att det kan genomföras i överensstämmelse med de finansiella ramar som anges i programdokumentet.

Den statliga medfinansieringen, liksom viss finansiering av administrationen av programmet, sker under innevarande år inom ramen för anslaget A 2. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Mot bakgrund av att mål 4-programmets målgrupp utgörs av redan anställda är detta dock enligt regeringens mening i bristande överensstämmelse med det anslagets huvudsakliga ändamål. Regeringen föreslår därför att den statliga medfinansieringen och viss finansiering av administrationen av mål 4 skall ske inom ramen för anslaget för Europeiska socialfonden. Anslaget bör tillföras 374,8 miljoner kronor. Anslaget för arbetsmarknadspolitiska åtgärder minskas då med motsvarande belopp.

En första ansökningsomgång för gemenskapsinitiativen Employment och Adapt genomfördes under 1995. Projekt inom de två initiativen har startat under våren och sommaren 1996. Dessa projekt, som skall vara avslutade senast vid utgången av 1998, beräknas ta i anspråk ca 45 resp. ca 43 procent av de socialfondsmedel som avsatts för projekt inom Employment och Adapt under programperioden. En andra och sista ansökningsomgång kommer att genomföras under 1997.

Svenska EU-programkontorets kostnader för administration av de två gemenskapsinitiativen täcks till viss del av s.k. tekniskt stöd inom ramen för socialfondsmedlen. Överskjutande kostnader måste finansieras nationellt. Anslaget bör mot denna bakgrund tillföras 2,6 miljoner kronor för administrationen av Employment och Adapt.

Anslagsutvecklingen

Prognosen för innevarande budgetår visar att utbetalningarna från anslaget understiger tidigare beräknad nivå. Tidsförskjutningar i genomförandet av strukturfondsprogrammen innebär i praktiken att programperioden i många fall blir något kortare än planerat. Med hänsyn till detta beräknar regeringen utgifterna för 1998 till 1 902 miljoner kronor. För 1999 beräknas utgifterna till 1 999 miljoner kronor.

Slutsatser

Regeringen beräknar anslaget för 1997 till 1 981 miljoner kronor. Hänsyn har därvid tagits till hittillsvarande

tidsförskjutningar i strukturfonds-programmen. Vidare har medel för den statliga medfinansieringen och administrationen av mål 4-programmet samt för administrationen av Employment och Adapt beräknats under anslaget.

A 5. Vissa kostnader för avveckling av AMU-gruppen som myndighet

1994/95	Utgift	166 058 ¹⁾	Utgiftsprognos	35 009
1995/96	Anslag	1 ²⁾	därav 1996	35 009
1997	Förslag	14 917		
1998	Beräknat	9 604		
1999	Beräknat	7 473		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

²⁾ Förslagsanslag om 1 000 kronor t.o.m. budgetåret 1995/96

AMU-gruppen ombildades till aktieföretag den 1 juli 1993 (prop. 1992/93:152, bet. 1992/93:AU6, rskr. 1992/93:175) och ändrade då namn till AmuGruppen AB. Företaget består av ett moderbolag och ett antal dotterbolag. Överlåtelsen av verksamheten regleras i ett avtal mellan staten och AmuGruppen AB.

De utgifter som belastar anslaget är avvecklingen av AmuGruppen AB:s outhyrda lokaler, s.k. överytor. Detta anslag är för innevarande budgetår ett förslagsanslag om 1 000 kronor.

De utgifter som har belastat förslagsanslaget budgetåren 1993/94, 1994/95 samt för innevarande budgetår, har varit för avveckling av övertalig personal samt för lokalavveckling, s.k. överytor. Kostnaderna för avvecklingen av övertalig personal var tillfälliga under budgetåret 1993/94 samt under budgetåret 1994/95. Vad avser avvecklingskostnader för de återstående överytorna skall, enligt ramavtalet som skrevs då bolaget bildades den 1 juli 1993 mellan staten och AmuGruppen AB, staten stå för 2/3 delar av hyreskostnaderna.

Under budgetåret 1993/94 uppgick utgifterna för staten till 31,5 miljoner kronor för dessa överytor. För budgetåret 1994/95 uppgick utgifterna till 166,1 miljoner kronor, varav 57,5 miljoner kronor för överytor och 108,6 miljoner kronor för avveckling av övertalig personal. För innevarande budgetår har hittills utgifterna för överytor uppgått till 26 miljoner kronor. För återstående delen av innevarande budgetår beräknas de uppgå till ca 9,6 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Sammanfattning

Resurser 1997

Ramanslag 14 917 tkr.

Regeringen anser att det är av yttersta vikt att Amu-Gruppen AB fortsätter arbetet med att intensifiera avvecklingen av de övertaliga lokalerna. Detta arbete måste ges en fortsatt hög prioritet.

Enligt en av AmuGruppen AB framtagen prognos för den återstående hyreskontraktstiden blir de beräknade utgifterna för staten följande:

För 1997 beräknas utgifterna uppgå till 14,9 miljoner kronor. För 1998 beräknas utgifterna bli 9,6 miljoner kronor och för 1999 beräknas utgifterna bli något lägre, 7,5 miljoner kronor.

Regeringen anser det är av yttersta vikt att Amu-Gruppen AB fortsätter arbetet med att intensifiera avvecklingen av de övertaliga lokalerna. Detta arbete måste ges en fortsatt hög prioritet.

A 6. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering

1997 ¹⁾	Förslag	8 083 ²⁾
1998	Beräknat	8 083
1999	Beräknat	8 083

¹⁾ Nytt anslag fr.o.m. budgetåret 1997

²⁾ Beloppen anges i tusental kr

Från anslaget betalas utgifterna för Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering.

Regeringens överväganden

Sammanfattning

Resurser 1997

Ramanslag 8 083 tkr

Arbetsmarknadspolitiken har efterhand fått utökade resurser. Antalet åtgärder har utökats och nya prövats samtidigt som omfattningen ligger på nivåer som ald-

rig tidigare varit fallet i Sverige. Det betyder bl.a. att de resultat som tidigare utvärderingar har kommit fram till inte är tillämpliga på dagens förhållanden. Den kraftiga ökningen av antalet personer i olika åtgärder har också ökat risken för undanträngning av ordinarie arbeten. Till detta kommer de ökade insatser som bedrivs inom andra områden av arbetsmarknadsskäl. Det gäller t.ex. kommunernas ökade ansvar, utbildningssatsningarna, infrastrukturinvesteringar, ROT-projekt och övergången till målstyrning inom arbetsmarknadspolitiken. Vidare har t.ex. lönebildningens, arbetstidernas och arbetsrättens betydelse för sysselsättningen och arbetslösheten uppmärksamats i ökad utsträckning under senare år. Den könsuppdelade arbetsmarknaden hämmar rörligheten på arbetsmarknaden och är därmed också ett hinder för en ökad sysselsättning. Sammantaget leder detta till ett väsentligt ökat behov av utvärderingsstudier och annat underlagsmaterial i syfte att förbättra effektiviteten i arbetsmarknadspolitiken.

Regeringen föreslår i forskningspropositionen (1996/97:5) att ett nytt oberoende institut för utvärdering av arbetsmarknadspolitiken inrättas fr.o.m. den 1 januari 1997 under Arbetsmarknadsdepartementet och att EFA (Expertgruppen för arbetsmarknadspolitiska utvärderingar) avvecklas under 1997. Institutets uppgift skall vara att göra löpande utvärderingar av arbetsmarknadspolitiken.

Institutet skall huvudsakligen initiera och genomföra kvalificerade oberoende utvärderingar av arbetsmarknadspolitiskt motiverade insatser inom arbetsmarknadsutbildnings- och andra departements verksamhetsområden. Verksamheten bör omfatta ett brett spektrum av utvärderingar, från bredare studier av arbetsmarknadspolitiken samhällsekonomiska effekter till specifika effektivitetsundersökningar av enskilda åtgärder. Utvärderingarna kan genomföras av externt finansierade forskare, kvalificerade utredare eller som egen verksamhet. Inledningsvis bör institutet ha ett litet sekretariat som i huvudsak ägnar sig åt att initiera och finansiera externa uppdrag. Om verksamheten faller ut väl kan institutet på sikt bygga upp en intern utvärderingskompetens. Till institutet knyts en referensgrupp med representanter från bl.a. arbetsmarknadens parter.

För 1997 beräknas totalt 8 083 000 kronor behövas för institutets verksamhet. Finansieringen sker genom neddragning av anslagen Regeringskansliet m.m. och Forskning och utveckling inom arbetslivsområdet. På sikt bör ytterligare resurser kunna tillföras institutet. Regeringen avser att återkomma under 1997 med förslag om en långsiktig finansiering av institutet i syfte att bredda den arbetsmarknadspolitiska utvärderingen.

4 Arbetslivsfrågor

4.1 ALLMÄN INLEDNING

Det aktiva arbetsmiljöarbetet och förnyelsen av arbetslivet är en nödvändig del av arbetet med att öka tillväxten och skapa nya jobb. De företagsekonomiska målen med hög lönsamhet och produktivitet är över tiden inte oförenliga med kraven på en god arbetsmiljö. Snarast är förhållandet så att ett utvecklande arbete med möjlighet till inflytande och ansvar är en viktig förutsättning för att uppnå de företagsekonomiska och samhällsekonomiska målen.

Arbetslivspolitikerna skall motverka alla tendenser till sämre arbetsmiljö, hävda nödvändigheten av en god arbetsmiljö och stötta anställdas, skyddsombuds och arbetsgivares arbetsmiljöarbete.

Dessutom skall arbetslivspolitikerna främja den utveckling som består i kompetensutveckling, flexibla arbetsorganisationer, ny teknik samt jämställdhet mellan kvinnor och män.

En förutsättning för arbetslivspolitikens framgångar är att den genomförs på sakliga och väl underbyggda kunskapsunderlag. Den forskning och utveckling som bedrivs inom arbetslivsområdet bör därför i hög grad vara praktisk och problemorienterad för att på ett optimalt sätt bidra till en kontinuerlig och långsiktig kunskapsutveckling.

Allt större vikt läggs på de arbetsorganisatoriska frågorna till stöd för ökad produktion, god arbetsmiljö och individuell kompetensutveckling.

Denna förändring återspeglas i de verksamhetsförändringar som Arbetslivsinstitutet och Rådet för arbetslivsforskning genomför samt i Arbetarskyddsverkets utveckling av tillsynen av arbetsplatserna.

Både för de enskilda människorna samt för företag och förvaltningar kommer anställdas möjligheter till utveckling att öka i betydelse, om de anställda skall kunna svara mot ökade krav på effektivitet, flexibilitet och kvalitet. För arbetstagarna innebär dessa krav också ökade inslag av flexibla arbetstider, mer flexibla anställningsformer och därigenom ökad osäkerhet i anställningen eller arbetsuppgifterna.

Förändrad arbetsorganisation och förändrade arbetsformer med ökade inslag av arbete i grupper, projektarbete m. m. ställer nya krav på kommunikationsförmåga, samarbetsförmåga och kreativitet.

För att så långt möjligt åstadkomma ett arbetsliv på lika villkor för kvinnor och män krävs att de normer, värderingar och livsmönster som karaktäriserar kvinnor och män hanteras på ett medvetet och systematiskt tillvägagångssätt.

Individen påverkas kraftigt av de arbetsorganisatoriska förändringar som blir konsekvensen av nya arbetstidsavtal, nya produktionsorganisationer och reformerad arbetsrätt. Människor kommer allt oftare att byta arbetsuppgifter och arbete. Större vikt läggs på individens styrka och kompetens men också på personalpolitik och arbetsledning.

Ett kraftigt ökat inslag av kompetensutveckling i arbetslivet är av avgörande betydelse för de enskilda arbetstagarnas trygghet och välbefinnande men också för Sveriges möjligheter att hävda sig i en allt starkare internationell konkurrens.

Utvecklingen på arbetsmarknaden och i arbetslivet innebär att frågor om arbetsmarknadens funktionssätt, arbetsrätt, partsrelationer och om förhållanden som ger en ökad psykisk belastning i arbetslivet särskilt måste uppmärksammas.

Genom främjandet av flexibla arbetsorganisationer som inkluderar en individinriktad personalpolitik och kompetensutveckling kan arbetslivspolitikerna bidra till kortare transaktionstider och minskade transaktionskostnader vid arbetsbyte.

Inom arbetslivsområdet pågår ett intensifierat arbete inom bl.a. följande områden vilka kommer att ha särskild betydelse under 1997.

Arbetstid

Våren 1995 tillsattes en parlamentarisk kommitté, 1995 års Arbetstidskommitté, med uppgift att analysera de långsiktiga konsekvenserna av alternativa arbetstidsförkortningar, att undersöka på vilket sätt flexibla arbetstidsregler kan införas i svensk lagstiftning och att utreda konsekvenserna av EG:s arbetstidsdirektiv för det svenska regelsystemet på arbetstidsområdet. Arbetstidskommittén lämnade i september 1995 ett delbetänkande

de (SOU 1995:92) med förslag till ändringar i arbetstidslagen med anledning av EG:s arbetstidsdirektiv. Riksdagen har beslutat om ändringarna (prop. 1995/96:162, bet. 1995/96:AU9, rskr. 1995/96:219).

Kommittén har i en delrapport i februari 1996 presenterat de huvudfrågor, framförallt om eventuell arbetstidsförkortning och flexiblare arbetstidsregler, som skall behandlas av kommittén i det fortsatta arbetet samt vissa utgångspunkter för de fortsatta övervägandena. Kommitténs arbete skall vara avslutat i september 1996.

Arbetsrätt

1995 års Arbetsrättskommission hade i uppdrag att identifiera och söka långsiktiga lösningar på de problem som arbetsmarknadens parter anser finns på arbetsrättens område. Kommissionen slutförde sitt arbete den 10 maj 1996 genom att överlämna rapporten "Samarbetsavtal?". Rapporten innehåller det av parterna förkastade förslaget till samarbetsavtal. Varken arbetsgivarnas eller arbetstagarnas representanter kunde godta slutförslaget till avtalsrekommendation. Vid regeringens överläggningar med centralorganisationerna den 28 maj 1996 förband sig organisationerna att ånyo förhandla om de arbetsrättsliga frågorna. Mot denna bakgrund uppdrog regeringen den 30 maj 1996 åt Statens förlikningsmännaexpedition att utse medlare.

Medlarna redovisade sitt uppdrag den 23 augusti 1996. Inga uppgörelser hade uppnåtts på den privata sidan. Förhandlingar pågick dock inom den offentliga sektorn. Samma dag nåddes en överenskommelse mellan Arbetsgivarverket och SACO och TCO-OF.

Regeringen avser att presentera förslag till ändringar i anställningsskyddslagen som skall föreläggas riksdagen under hösten 1996. Regeringen vill åstadkomma en långsiktig och stabil arbetsrätt som främjar flexibilitet och produktivitet i företagen och den offentliga sektorn samt ger människor rättssäkerhet, trygghet och möjlighet till utveckling och inflytande.

Företagshälsovård

Regeringen har givit Statskontoret ett förnyat uppdrag angående företagshälsovården. I uppdraget ingår bl.a. att belysa och analysera företagshälsovårdens tjänstutbud samt arbetssätt i förhållande till företag och förvaltningar och deras anställda. I uppdraget ingår även att belysa benägenheten hos olika kategorier av företag att anlita företagshälsovården samt företagshälsovårdens täckningsgrad i olika delar av landet. Uppdraget, som skall utföras i nära samarbete med Arbetarskyddsstyrelsen, skall redovisas till Arbetsmarknadsdepartementet senast den 15 december 1996.

Kvinnors villkor i arbetslivet

Olika åtgärder har vidtagits för att särskilt fästa uppmärksamhet på kvinnors villkor i arbetslivet. Arbetarskyddsverket har t.ex. ålagts att särskilt uppmärksamma kvinnors arbetsmiljö. Verket har bl.a. utvecklat formerna för hur dessa aspekter bättre skall kunna inte-

greras i det löpande tillsynsarbetet. Inom arbetslivsforskningen är kvinnors arbetsvillkor ett prioriterat område. Arbetslivsinstitutet och Rådet för arbetslivsforskning lägger stor tyngd vid sådana frågeställningar i sina verksamheter. I det program – Växtkraft Mål 4 – som Sverige har utarbetat inom ramen för Europeiska Socialfonden är satsningen på kvinnor i offentlig sektor ett prioriterat område. I den forskningspolitiska propositionen avseende perioden 1997–1999 ägnar regeringen ytterligare särskild uppmärksamhet åt frågor som rör kvinnors villkor i arbetslivet.

Arbetslivsfonden

Arbetslivsfondens verksamhet – liksom dess administration – upphörde den 1 juli 1995 (prop. 1992/93:100 bil. 11, bet. 1992/93 AU12, rskr. 203). Regeringen uppdrog genom beslut i december 1995 åt Arbetslivsinstitutet att, mot bakgrund av genomförda uppföljningar och utvärderingar m.m. om Arbetslivsfondens verksamhet, analysera och sammanfatta de resultat och effekter som fondens insatser har givit upphov till. Institutet har i april 1996 kommit in med en delrapport. Uppdraget skall slutredovisas senast vid årsskiftet 1996/97. Regeringen avser att därefter återkomma till riksdagen.

Diskriminering av funktionshindrade i arbetslivet

1989 års handikapputredning lämnade i sitt slutbetänkande Ett samhälle för alla (SOU 1992:52) ett lagförslag om arbetslivets tillgänglighet för personer med funktionshinder samt föreslog att en handikappombudsman skulle inrättas. Riksdagen beslöt om inrättande av den nya myndigheten Handikappombudsmannen fr.o.m. den 1 juli 1994. I samband med att Handikappombudsmannen inrättades begärde riksdagen att regeringen skulle belysa förutsättningarna för att ge Handikappombudsmannen en processförande roll och återkomma med förslag i frågan. Mot denna bakgrund har en arbetsgrupp inom Arbetsmarknadsdepartementet utarbetat en promemoria med förslag till lag mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder (Ds 1996:56). Promemorian remissbehandlas under hösten 1996.

Översyn av stöd för arbetshandikappade

Regeringen har uppdragit åt en särskild utredare att se över de sysselsättningsskapande åtgärderna för arbetshandikappade (dir 1996:56) inklusive arbete inom Samhall. Utredningen skall vara avslutad före utgången av år 1996.

EU-frågor på arbetsmiljöområdet

Det ligger i svenskt intresse att höga arbetsmiljökrav värnas i det europeiska samarbetet och att alltför stora skillnader mellan medlemsländerna undanröjs. Sådana skillnader kan bidra till att skapa ojämlika konkurrensförhållanden mellan Sverige och andra länder med lägre krav på arbetsmiljöområdet. Sverige verkar för att utveckla det goda arbetet på europeisk nivå genom att vidga perspektivet när det gäller arbetsmiljöfrågorna.

Förutom traditionella arbetsmiljöfrågor som rör den fysiska arbetsmiljön på arbetsplatsen lägger Sverige stor vikt vid frågor om arbetsorganisation, kompetensutveckling, arbetstagarinflytande och psykosociala aspekter på arbetet.

ILO-frågor

I Arbetsmarknadsdepartementet handläggs ärenden som rör förhållandet till Internationella arbetsorganisationen (ILO). För beredning av vissa ärenden som rör samarbetet med ILO finns en trepartiskt sammansatt kommitté, ILO-kommittén.

1995 års arbetskonferens antog en konvention (nr 176) och en rekommendation (nr 183) om arbetarskydd i gruvor. Konferensen antog även ett protokoll till 1947 års konvention (nr 81) om arbetsinspektion inom industri och handel, ratificerad av Sverige år 1949. Genom protokollet utsträcks konventionens tillämpningsområde till att omfatta verksamhet inom den icke-kommersiella tjänstesektorn. De tre instrumenten kommer att föreläggas riksdagen hösten 1996.

1996 års arbetskonferens antog en konvention (nr 177) och en rekommendation (nr 184) om hemarbete. Dessa instrument kommer att föreläggas riksdagen våren 1997.

Nya ämnen på 1997 års arbetskonferens är dels kontraktarbete, dels allmänna villkor för främjandet av sysselsättning i små och medelstora företag. Båda ämnen avses slutbehandlas 1998.

År 1994 höll konferensen en allmän diskussion om privata arbetsförmedlingsbyråers roll för arbetsmarknaden, vilken utmynnade i krav på revidering av 1949 års konvention (nr 96) om avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer, ratificerad av Sverige 1950 men uppsagd 1992. ILO:s styrelse har beslutat att en sådan revidering skall företas av 1997 års konferens.

En särskild sjöfartskonferens äger rum den 8-22 oktober 1996. På dagordningen står revidering av fem sjöfartsinstrument. Konferensens resultat kommer att föreläggas riksdagen hösten 1997.

Vid arbetskonferensens möte i juni 1996 förrättades val till ILO:s styrelse för perioden 1996-1999. Sverige invaldes därvid på en nordisk plats på regeringssidan. Sverige är därtill medlem i tre och suppleant i två av styrelsens sex utskott. Inför varje styrelsemöte äger nordiskt samråd rum.

Utgiftsutvecklingen inom verksamhetsområdet Arbetslivsfrågor framgår av följande sammanställning (miljoner kronor).

	UTGIFT	ANVISAT	UTGIFTSPROGNOS	DÄRAV	FÖRSLAG	BERÄKNAT	BERÄKNAT
	1994/95	1995/96	1995/96	1996	1997	1998	1999
B 1. Arbetarskyddsverket	386	558	555	378	371	367	379
B 2. Arbetslivsinstitutet	¹⁾	319	319	219	212	208	209
B 3. Rådet för arbetslivsforskning	²⁾	39	35	22	26	25	26
B 4. Forskning och utveckling inom arbetslivsområdet		892	749	483	523	464	464
B 5. Bidrag till Samhall AB	4 821	6 775	6 775	4 516	4 349	4 256	4 262
B 6. Arbetsdomstolen	14	22	22	15	15	15	16
B 7. Statens förlikningsmännaexpedition	1	3	3	2	2	2	2
B 8. Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	0	0	0	0	0	0	0
B 9. Internationella avgifter	21	24	23	23	24	24	24
B10. Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	4	6	6	4	4	4	4
Totalt för verksamhetsområdet ³⁾	5 247	8 638	8 487	5 662	5 528	5 367	5 388

¹⁾ Budgetåret 1994/95 uppgick utgifterna för Arbetsmiljöinstitutet till 211 miljoner kr och för Institutet för arbetslivsforskning till 30 miljoner kr. Institutet ersattes fr.o.m. budgetåret 1995/96 av Arbetslivsinstitutet.

²⁾ Budgetåret 1994/95 uppgick Arbetsmiljöfondens utgifter till 661 miljoner kr. Fondens verksamhet upphörde den 30 juni 1995.

³⁾ Totalbeloppen för budgetåren 1997-1999 överstiger summan av beloppen i tabellen, som endast upptar belopp i miljoner kronor.

4.2 ANSLAG

B 1. Arbetarskyddsverket

1994/95	Utgift	385 710 ¹⁾	Anslagssparande	50 700
1995/96	Anslag	558 096	Utgiftsprognos	555 000
			därav 1996	378 500
1997	Förslag	371 194		
1998	Beräknat	367 442		
1999	Beräknat	379 201		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Anslaget avser Arbetarskyddsverkets verksamhet. Arbetarskyddsverket (AV) består av Arbetarskyddsstyrelsen (ASS) och Yrkesinspektionen (YI).

ASS är central förvaltningsmyndighet för arbetsmiljö- och arbetstidsfrågor, utom i fråga om fartygsarbete, samt chefsmyndighet för YI.

Yrkesinspektionen, som fr.o.m. den 1 juli 1995 är uppdelad på elva distrikt, är regional tillsynsmyndighet på arbetsmiljö- och arbetstidsområdet.

AV har till uppgift att se till att arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen samt, inom arbetsmiljöområdet, lagstiftningen om kemikaliekontroll och om tobak efterlevs. Vidare skall verket bl.a. utarbeta och sprida information i syfte att förbättra arbetsmiljön.

De övergripande målen för AV:s verksamhet är:

- riskerna för ohälsa och olycksfall skall minska
- arbetsmiljön skall förbättras sedd ur ett helhetsperspektiv, dvs. från såväl fysisk, psykisk som social och arbetsorganisatorisk synpunkt

AV:s totala kostnader, inkl. avgiftsfinansierad verksamhet, uppgick budgetåret 1994/95 till ca 441 867 000 kr.

AV:s avgiftsinkomster, som uppgick till 69,4 miljoner kronor, härrör till största delen från ASS informationsverksamhet. En mindre del av avgiftsinkomsterna kommer från ersättning för administrativ service till andra myndigheter samt för uttag ur Informationssystemet om arbetsskador (ISA) och ersättning för provnings- och granskningsverksamhet. Verksamheten i den avgiftsfinansierade delen av ASS informationsverksamhet gick under budgetåret 1994/95 med ett över-skott om ca 12,8 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Sammanfattning

Resurser 1997

Ramanslag 371 194 tkr
Beräknade avgiftsinkomster 59 600 tkr

Resultatbedömning

AV påbörjade under våren 1995, med anledning av de besparingskrav som gäller för verket, ett omfattande förändringsarbete. Detta har bl.a. inneburit att verkets organisation och struktur har setts över. Som ett led i förändringsarbetet pågår inom AV ett antal utvecklingsaktiviteter som bl.a. syftar till att effektiviteten i verksamheten skall öka.

AV har under de senaste åren ökat ansträngningarna med att förbättra och vidareutveckla metoderna för identifiering av brister och risker i arbetsmiljön. Detta har bl.a. lett till ett ökat antal krav på arbetsorganisatoriska förändringar. Trots att antalet arbetsställebesök och antalet inspektionsmeddelanden med krav totalt sett minskat något jämfört med föregående budgetår, beroende främst på omställningen från 19 till 11 Yrkesinspektionsdistrikt, upprätthåller YI en fortsatt hög nivå i sin kontrollerande roll. Regelbundna mätningar av tidanvändningen pekar också på att en ökad andel av YI:s resurser används för operativ tillsynsverksamhet.

Särskilda insatser har gjorts inom det belastningsergonomiska området. Detta område har stor betydelse för kvinnors arbetsvillkor. AV:s årsredovisning visar att antalet anmälda belastningsrelaterade skador har minskat. Även antalet anmälda arbetssjukdomar i övrigt och antalet anmälda arbetsolycksfall har fortsatt att minska. I ett internationellt perspektiv inträffar i Sverige få dödsolyckor i arbetet.

YI har ägnat internkontroll av arbetsmiljön en fortsatt stor uppmärksamhet. Arbetet med att åstadkomma en fungerande integrering av arbetsmiljöaspekterna med företagets och förvaltningarnas verksamhet i övrigt innebär en utvecklingsprocess. Det finns dock redan indikationer på att AV:s tillsynsinsatser på detta område givit effekter. Detta gäller särskilt större företag och förvaltningar. Vidare har formerna för samarbete mellan AV och andra berörda myndigheter i frågor som rör arbetsanpassning och rehabilitering fått en fastare struktur. AV bevakar utvecklingen av arbetsmiljön i flera av de branscher där kraven på kretslopp nu har börjat få genomslag.

ASS medverkan i det europeiska standardiseringsarbetet och EU-samarbetet har varit omfattande.

Förbättringen av resultatet i den avgiftsfinansierade verksamheten jämfört med föregående budgetår beror helt på en volymökning av antalet order på avgiftsbelagt material.

Slutsatser

Arbetsställena med de sämsta arbetsmiljöerna har fortsatt att stå i fokus och insatserna för att nå de övergripande målen har varit omfattande. Även om det kan vara förknippat med svårigheter att mäta slutliga effekter av verkets insatser har verksamheten haft en inriktning som mycket väl svarar mot målen.

AV måste även i framtiden kunna vara en viktig aktör med högt förtroende och med hög integritet och legitimitet. Kompetenshöjande insatser samt en fortsatt utveckling av metoder för uppföljning av mål och re-

sultat i verksamheten är viktiga inslag i det fortsatta arbetet.

Regeringen föreslår 371 194 000 kr för budgetåret 1997. Med hänsyn till samarbetet inom EU har förslaget till anslag räknats upp med 1 miljon kronor.

AV:s inkomster i den avgiftsfinansierade verksamheten beräknas för 1997 uppgå till ca 59 600 000 kr.

B 2. Arbetslivsinstitutet

1995/96	Anslag	319 518 ¹⁾	Anslagssparande	24 903
			Utgiftsprognos	319 500
			därav 1996	219 500
1997	Förslag	212 308		
1998	Beräknat	208 415		
1999	Beräknat	209 385		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Anslaget avser Arbetslivsinstitutets förvaltnings- och verksamhetskostnader. Kostnaderna för uppdrag och bidrag behandlas under anslaget B 4. Forskning och utveckling inom arbetslivsområdet.

Arbetslivsinstitutet, liksom Rådet för arbetslivsforskning inrättades den 1 juli 1995 (prop 1994/95:158). Samtidigt lades Arbetsmiljöinstitutet, Institutet för arbetslivsforskning och Arbetsmiljöfonden ned.

Arbetslivsinstitutet är en forskningsutförande myndighet med uppgift att bedriva och främja forskning, utbildning och utveckling som rör arbetsliv, arbetsmiljö och relationerna på arbetsmarknaden. Institutet skall därvid samverka med andra myndigheter, vetenskapliga institutioner, universitet och högskolor inom och utom landet.

Det övergripande målet är att inom sitt område bedriva och främja en långsiktig kunskaps- och kompetensuppbyggnad. Institutets forskning skall vara mångvetenskaplig och äga relevans för problem och utvecklingstendenser i arbetslivet.

De utgifter som belastar anslaget är löner, lokaler samt omkostnader.

Forskningsverksamheten har två olika utgångspunkter; arbetslivsutveckling och arbetsohälsöfrågor. Strukturellt kan insatserna delas in i forskning avseende arbetsmarknaden, arbetsorganisatoriska frågor samt arbetsmiljöfrågor.

Arbetslivsinstitutet skall utöver egen forskningsverksamhet även stimulera till utbildnings- och utvecklingsinsatser i samarbete med externa aktörer. Större sammanhållna projekt inom och mellan de olika enheterna prioriteras. Tydliga riktlinjer för utvärdering och uppföljning kommer att utvecklas. Mål- och resultatstyrning kommer att utgöra en viktig del i Arbetslivsinstitutets interna kvalitetsäkringsarbete.

Verksamhetsövergripande utbildnings- och utvecklingsråd har inrättats med företrädare för arbetsmarknadens parter, interna och externa experter. Vidare har en kommitté inrättats för internationella kontakter.

Kontakterna mellan Arbetslivsinstitutet och högskolan utgör en nödvändig utgångspunkt för den framtida verksamheten. Inom vissa verksamhetsområden förbereds mera omfattande samarbetsavtal i syfte att öka förändringspotentialen och den långsiktiga kunskapsuppbyggnaden inom prioriterade delar av arbetslivsforskningen.

En viktig del av institutets verksamhet är att sprida information och kunskap om arbetslivets utveckling. Myndigheten svarar för ett nationellt ansvarsbibliotek för arbetsmiljöområdet. En kraftfull satsning planeras för att förbättra tillgängligheten av publicerat material.

Sammantaget skall med den nya organisationen inte bara de långsiktiga förutsättningarna för en mångvetenskaplig forskning om arbetsmarknad, arbetsliv, arbetsrätt och arbetsmiljö stärkas och främjas. Den skall också ge de organisatoriska förutsättningarna för att långsiktigt stödja en praktisknära och samhällsnyttig utveckling av arbetslivsforskningen.

Inriktningen av Arbetslivsinstitutets forsknings- och utvecklingsarbete redovisas i den forskningspolitiska propositionen för åren 1997-99.

Regeringens överväganden

Sammanfattning

Resurser 1997

Ramanslag 212 308 tkr

Arbetslivsinstitutet bedriver ett ambitiöst arbete för att tydliggöra verksamhetsmålen i den egna organisationen. De organisatoriska förändringarna som genomförts stödjer detta arbete. Vissa förskjutningar avseende tyngdpunkten för forsknings- och utvecklingsarbetet genomförs successivt. En ökad satsning görs inom områdena arbetsorganisation och arbetsmarknad och resurserna för de traditionella arbetsmiljöfrågorna minskas. Myndigheten har sedan starten i juli 1995 anpassat organisation och verksamhet för att svara mot de nya målen. Ett viktigt led i detta arbete har varit den nyligen genomförda utformningen av forskningsenheterna.

Central lönestatistik av god kvalitet är en nödvändig förutsättning för att regering och riksdag skall kunna följa löneutvecklingen. Statistiken måste vara utformad så att den kan ligga till grund för analyser av löneskillnader mellan kvinnor och män. SCB redovisade hösten 1995 ett regeringsuppdrag om hur den nuvarande lönestatistiken kan förbättras i detta avseende (Lönestatistik och jämställdhet, 1995:5).

Regeringen avser att från och med 1997 ge

Arbetslivsinstitutet i uppdrag att få till stånd data och kunskapsunderlag som rör könsrelaterad löneutveckling och lönestatistik. Institutet får för detta ändamål avsätta högst 2 miljoner kronor från anslag B4. Forskning och utveckling inom arbetslivsområdet för upphandling från SCB.

Något behov att nu omformulera de övergripande målen föreligger inte.

B 3. Rådet för arbetslivsforskning

1995/96	Anslag	39 000 ¹⁾	Utgiftsprognos	35 000
			därav 1996	22 000
1997	Förslag	25 972		
1998	Beräknat	25 328		
1999	Beräknat	26 189		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Anslaget avser förvaltningskostnader i Rådet för arbetslivsforskning. Kostnaderna för Forskning och utveckling behandlas under anslaget B 4. Forskning och utveckling inom arbetslivsområdet.

Rådet för arbetslivsforskning, liksom Arbetslivsinstitutet inrättades den 1 juli 1995 (prop. 1994/95:158). Samtidigt lades Arbetsmiljöinstitutet, Institutet för arbetslivsforskning och Arbetsmiljöfonden ned.

Rådet för arbetslivsforskning är en medelsbeviljande myndighet och har till uppgift att planera, initiera och stödja forskning och utveckling som är av betydelse på arbetslivets område.

Det övergripande målet är att initiera och stödja sådan forskning och utveckling samt anslutande kunskapsförmedling som har betydelse för arbetslivets utveckling i vid mening så att arbetslivet kan anpassas till människans behov och förutsättningar.

Rådet har byggt upp sin interna organisation kring tre olika programområden; arbetsmiljö, arbetsorganisation och arbetsmarknad. Möjligheterna till rationaliseringar och besparingar har tagits till vara. Inom varje område bedrivs forskning, utveckling och kompetensspridning. Strukturen kan också kopplas till tre olika nivåer, nämligen individen, företaget/myndigheten respektive samhället. Programstrukturen innebär dock inte någon definitiv gränsdragning mellan områdena, utan problem kan och bör kunna hanteras inom flera programområden.

Kvalitetsbedömning av ansökningar sker i huvudsak i vetenskapliga prioriteringskommittéer. Rådet har inrättat elva kommittéer med svenska och nordiska ledamöter med bred vetenskaplig kompetens. Gemensamma riktlinjer för kommittéarbetet har utarbetats. En mer långsiktig kvalitetssäkring av forskningen sker genom de utvärderingar som rådet initierar. För att öka kvalitén i utvärderingsarbetet har ett arbete med att ta fram resultatmätt påbörjats. Rådet för arbetslivsforskning av-

ser att ytterligare förbättra formerna för kunskapsspridning. Vidare avser Rådet att ytterligare stärka kraven på samhällsnytta i samband med bidragsgivningen.

Inriktningen av forsknings- och utvecklingsarbetet inom arbetslivsområdet samt inriktning och prioriteringar avseende verksamheten vid Rådet för arbetslivsforskning redovisas i den forskningspolitiska propositionen för åren 1997-1999.

Regeringens överväganden

Sammanfattning

Resurser 1997

Ramanslag 25 972 tkr

En ökad prioritering avseende inriktningen av forsknings- och utvecklingsverksamheten mot faktorer som har att göra med arbetsorganisation och arbetsmarknad genomförs successivt. Regeringen bedömer denna förskjutning som strategiskt relevant utifrån samhällets behov och stöder den av myndigheten angivna inriktningen. Den arbetsmarknadspolitiska forskning som fått stöd från Rådet för arbetslivsforskning har tidigare begränsats till forskning relaterad till arbetsmarknadspolitiska åtgärder för individer i sysselsättning och arbetsplatser. I den forskningspolitiska propositionen för 1997-1999 föreslås att Rådet för arbetslivsforskning får i uppdrag att stödja forskning avseende arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Något behov av att förändra de övergripande målen för myndigheten föreligger inte.

B 4. Forskning och utveckling inom arbetslivsområdet

1995/96	Anslag	891 965 ¹⁾	Utgiftsprognos	749 400
			därav 1996	482 800
1997	Förslag	522 785		
1998	Beräknat	463 777		
1999	Beräknat	463 763		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Anslaget avser medel för forskning och utveckling inom arbetslivsområdet. Anslaget disponeras av den medelsbeviljande myndigheten Rådet för arbetslivsforskning samt den forskningsutförande myndigheten Institutet för arbetslivsforskning. Myndigheternas verksamhet och mål beskrivs under anslagen B 3. Rådet för arbetslivsforskning och B 2. Arbetslivsinstitutet.

I den forskningspolitiska propositionen för åren 1997-1999 lämnas förslag på inriktning för arbetslivsforskningen.

B 5. Bidrag till Samhall AB

1994/95	Utgift	4 821 000 ¹⁾		
1995/96	Anslag	6 774 628	Utgiftsprognos	6 774 628
			därav 1996	4 516 400
1997	Förslag	4 349 419		
1998	Beräknat	4 256 419		
1999	Beräknat	4 262 419		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Målet för Samhall Aktiebolags verksamhet är att anordna, leda och samordna verksamhet som bedrivs inom koncernen för att ge meningsfullt och utvecklande arbete åt arbetshandikappade där behoven finns (prop. 1991/92:91, bet. 1991/92:AU 16, rskr. 1991/92:249).

De utgifter som belastar anslaget avser bidrag till kostnader för anordnande och drift av verksamheten med att ge arbete åt arbetshandikappade, som anvisats arbete hos Samhallkoncernen och hos andra huvudmän som anordnar arbete åt arbetshandikappade med bidrag från Samhall AB. I kostnaderna ingår utgifter för löner, investeringar, Samhalls fastighetsfond m.m.

Utgifterna på anslaget styrs av politiska beslut om det statliga bidraget till verksamheten. Besluten är grundade på vissa krav som statsmakterna ställer på verksamheten. Företagsgruppens inkomster och utgifter i övrigt styrs av konjunkturella och marknadsmässiga förhållanden, som påverkar efterfrågan på de varor och tjänster som produceras av företagsgruppen.

Statsmakternas ställer följande krav på Samhall AB:

- Samhall skall erbjuda en minsta sysselsättningsvolym för arbetshandikappade anställda om 31,9 miljoner arbetstimmar (12 månader).
- Rekryteringen skall till minst 40 procent ske från de s.k. prioriterade grupperna, dvs. utvecklingsstörda, psykiskt sjuka och flerhandikappade, enligt de definitioner som AMS och Samhall AB har enats om.
- Andelen övergångar för arbetshandikappade anställda från företagsgruppen till arbete på den reguljära arbetsmarknaden skall uppgå till minst 3 procent på årsbasis av det totala antalet arbetshandikappade anställda under året. Samhall AB skall redovisa hur många av dem som övergått till annat arbete som efter en tolv månadersperiod har återgått till arbete hos Samhall.
- Verksamheten skall bedrivas med ökad effektivitet och ett bättre resursutnyttjande inom koncernen och med inriktning på att en successiv nedtrappning av statens ersättning kan ske.

Regeringens överväganden

Resurser 1997

Ramanslag 4 349 419 tkr

Resultatbedömning

Statens bidrag till Samhall AB för verksamhetsåret 1995 uppgick till 4 739 miljoner kronor (4 900,3 miljoner kronor budgetåret 1994/95). Övriga rörelseintäkter 1995 uppgick till 4 403 miljoner kronor. Lönekostnaden för de arbetshandikappade anställda var 4 383 miljoner kronor 1995 och årets rörelseresultat 73 miljoner kronor.

Antalet anställda med arbetshandikapp var 1995 ca 29 000, vilket innebär ett ungefär oförändrat antal jämfört med 1994. Antalet arbetstimmar var 34,7 miljoner eller 1,1 miljoner timmar mer än året innan, främst på grund av minskad sjukfrånvaro. Samhall uppfyllde således mer än väl ägarens krav på en minsta sysselsättningsvolym på 31,9 miljoner arbetstimmar.

Under 1995 övergick 1 301 anställda eller 4,5 procent av de arbetshandikappade anställda till arbete utanför Samhall. För ca 74 procent behövdes lönebidrag för att övergången skulle kunna genomföras. Av de 1 372 personer som 1994 gick till arbeten utanför Samhall återgick 37 procent inom en tolv månadersperiod. För 869 personer hade övergången en varaktighet på över ett år, vilket innebär att andelen netto uppgick till 3 procent.

44 procent av nyrekryteringen 1995 gällde personer tillhörande de s.k. prioriterade grupperna, vilket innebär en något högre andel än vad statsmakterna kräver av arbetsförmedlingen och Samhall.

Statens bidrag för 1995 uppgick till 4 739 miljoner kr., vilket innebar en minskning med 221 miljoner kronor jämfört med 1994. Anvisat bidrag för budgetåret 1995/96 uppgår till 4 516,4 miljoner kronor (12 månader), – en minskning med ca 384 miljoner kronor jämfört med budgetåret 1994/95.

Regeringen bedömer att Samhall har uppfyllt de resultatkrav som ställts på verksamheten budgetåret 1994/95 och återstoden av 1995. För 1996 kan Samhall dock möta svårigheter att uppfylla kraven beträffande övergångar till arbete utanför Samhall, bl.a. på grund av arbetsmarknadsläget och bristande tillgång till lönebidrag. Samhall AB har i en skrivelse till Arbetsmarknadsdepartementet den 6 juni 1996 begärt att särskilda medel skall kunna disponeras för lönebidrag, som behövs för att anställda skall kunna övergå till arbete på den reguljära arbetsmarknaden. AMS har den 11 juli 1996 yttrat sig över Samhalls framställning och avstyrkt att särskilda lönebidragsmedel skall kunna disponeras av Samhall AB. Regeringen vill för sin del understryka vikten av en god planering för hur de arbetsmarknadspolitiska resurserna skall användas och att AMV därvid eftersträvar en god genomströmning i de sysselsätt-

ningsskapande åtgärderna för arbetshandikappade.

Slutsatser

De övergripande mål för den verksamhet som Samhall AB ansvarar för och de resultatkrav, som nu gäller för verksamheten, bör gälla även för 1997. Därutöver skall Samhall AB eftersträva att en eventuell minskning av antalet arbetshandikappade anställda skall kunna ske genom naturlig avgång.

Medelsberäkning

I sin koncernplanering för verksamhetsåret 1997 räknar Samhall AB med en faktureringsökning kring 17 procent, förutsatt att inte ränteutveckling och efterfrågan på hemmamarknaden drastiskt försämras. Samhall har senare bedömt att faktureringsökningen kan väntas bli väsentligt lägre, – kring en till två procent 1997. Bolaget har som merkostnadsersättning för 1997 begärt 4 800 miljoner kronor, varav 206 miljoner kronor avser kompensation för avtalsenliga lönehöjningar.

För budgetåret 1997 förordar regeringen att Samhall AB tilldelas ett anslag på 4 349 419 000 kronor som bidrag till koncernens kostnader för anordnande och drift av verksamheten, inklusive kostnader för fastighetsfond och investeringar. Anslaget disponeras av Kammarkollegiet för månadsvisa utbetalningar till Samhall AB. En utgångspunkt för regeringens budgetförslag för 1997 är behovet av fortsatt minskning av de statliga utgifterna. Det för 1997 beräknade beloppet är ca 30 miljoner kr. lägre än 1995 års lönekostnader för de arbetshandikappade anställda. Regeringens medelsberäkning för 1997 har utgått från att löneökningar som avtalats med arbetstagarorganisationerna skall betalas genom ytterligare förbättrad produktivitet.

För 1998 beräknas anslaget uppgå till 4 256,4 miljoner kr. För 1999 beräknas 4 262,4 miljoner kr.

I ett yttrande till finansutskottet med anledning av regeringens proposition (1995/96:150) med riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, tilläggsbudget för budgetåret 1995/96, m.m. har arbetsmarknadsutskottet (bet. 1995/96:FiU10, del 2, s. 215) tagit upp frågan om besparingskraven på Samhall. Utskottet anförde att det förutsätter att regeringen i sin slutliga beräkning av utgifterna inom området väger in konsekvenserna av olika besparingskrav så att arbetshandikappade utan chans till arbete på den reguljära arbetsmarknaden så långt möjligt inte skall behöva riskera uppsägning. Utskottet noterade i sammanhanget att det offentliga stödet till arbetshandikappade skulle ses över.

Regeringens budgetförslaget för 1997 innebär ett skärpt effektivitetskrav på Samhall. Den särskilde utredaren (dir. 1996:56) med uppgift att se över stöden till sysselsättningsåtgärder för arbetshandikappade skall bl.a. se på Samhalls ekonomiska resultat och möjligheterna till fortsatta effektiviseringar. Utredaren skall i detta sammanhang även beakta de krav och kostnader som företagets sociala och fördelningspolitiska uppdrag medför. Samhall AB har till regeringen samt till den sär-

skilde utredaren överlämnat studien Samhall mot år 2005, där strategierna för koncernens utveckling de kommande åren fram mot år 2005 ses över och förtydligas.

B 6. Arbetsdomstolen

1994/95	Utgift	14 175 ¹⁾	Anslagssparande	437
1995/96	Anslag	22 399	Utgiftsprognos	21 800
			därav 1996	15 000
1997	Förslag	15 253		
1998	Beräknat	15 398		
1999	Beräknat	16 000		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Arbetsdomstolen prövar mål rörande kollektivavtal samt andra arbetsvister enligt lagen (1974:371) om rättegång i arbetstvister. För domstolen gäller förordningen (1988:1137) med instruktion för Arbetsdomstolen.

De övergripande målen för Arbetsdomstolen är att snabbt och effektivt, samt med iakttagande av höga krav på rättssäkerhet, avgöra arbetstvister som förs till domstolen samt leda rättsutvecklingen och främja en enhetlig rättstillämpning.

En jämförelse mellan budget och utfall budgetåret 1994/95 visar att Arbetsdomstolen inte förbrukade hela anslaget. Anledningen till detta var lägre personal- och hyreskostnader.

Utfallsprognosen för budgetåret 1995/96 tyder på att anslaget inte kommer att förbrukas i sin helhet. Anledningen till detta är att domstolen under perioden har haft vakanser. Dessa kommer dock att tillsättas i samband med att en planerad omorganisering genomförs.

Regeringens överväganden

Resurser 1997

Ramanslag 15 253 tkr

Arbetsdomstolens verksamhetsmål inför budgetåret 1995/96 var att fortsätta att minska handläggningstiden samt att eftersträva en målbalans på högst 150-200 mål.

Arbetsdomstolen är en specialdomstol som prövar arbetsrättsliga tvister, dvs. tvister som rör förhållandet mellan arbetstagare och arbetsgivare. Vid domstolen avgörs A- och B-mål. A-mål är de arbetsrättsliga tvister där domstolen är första och sista instans och B-mål är

sådana som avser överklagande av arbetstvister som avgjorts av tingsrätt.

AD eftersträvar en genomsnittlig handläggningstid på cirka åtta månader för A-mål och sex månader för B-mål. Årsredovisningen för budgetåret 1994/95 tyder på att den genomsnittliga handläggningstiden för det totala antalet avgjorda mål (här ingår även mål som har avskrivits samt förlikningar) är i det närmaste oförändrad, sju månader för A-mål och sex månader för B-mål. Genomsnittlig handläggningstid för mål som avgjorts efter dom eller särskilt beslut har för A- och B-mål minskat med cirka två månader till åtta respektive nio och en halv månad. AD har således nått sitt mål beträffande A-målen, men eftersträvar en fortsatt minskning för B-målen till sex månader.

Målbalansens utveckling från 1992 innebär en minskning med 122 mål från 362 till 240 mål första halvåret 1995. Minskningen gäller främst A-målen. Handläggning styrs inte bara av processuella regler utan också av parternas krav och önskemål, vilket påverkar handläggningstiden.

Antalet inkomna mål under 1995 uppgick till 462, vilket innebär en i det närmaste oförändrad nivå i jämförelse med 1994. Det mesta tyder på att den nivån kommer att bestå. För att arbetsdomstolen på ett effektivt sätt skall kunna hantera detta målantals anser domstolen att det är nödvändigt att återgå till den större organisation domstolen arbetade med under perioden september 1992 – februari 1994.

Av de redovisade resultaten framgår att domstolen har haft svårigheter att uppnå verksamhetsmålen. Dock går utvecklingen i rätt riktning. Det är regeringens uppfattning att domstolen bör ha förutsättningar att begränsa handläggningstiderna och därmed ytterligare sänka målbalansen eftersom verksamheten effektiviseras.

De övergripande målen skall ligga fast för 1997 och verksamhetsmålet med kortade handläggningstider och angiven målbalans kvarstå.

B 7. Statens förlikningsman- expedition

1994/95	Utgift	1 481 ¹⁾		
1995/96	Anslag	2 561	Utgiftsprognos	3 200
			därav 1996	2 250
1997	Förslag	2 317		
1998	Beräknat	2 321		
1999	Beräknat	2 375		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Statens förlikningsmanexpedition är central myndighet för det statliga förlikningsväsendet. Myndigheten förordnar förlikningsmän vid medlingar i arbetstvister

mellan arbetstagare och arbetsgivare enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet. Förfarandet regleras i förordningen (1976:826) om medling i arbetstvister. Expeditionen ansvarar vidare för statistiken över arbetsinställelser i riket. För förlikningsmanexpeditionen gäller också förordningen (1988:653) med instruktion för Statens förlikningsmanexpedition. Instruktionen reglerar expeditionens sammansättning och ärendenas handläggning.

Förlikningsmanexpeditionen har som mål att bidra till en fredlig lösning av arbetstvister och att medverka till att arbetsmarknadskonflikter bringas till ett så snabbt slut som möjligt.

De huvudsakliga faktorer som styr förlikningsmanexpeditionens utgifter är antal konflikter på arbetsmarknaden som kräver medlarinsatser samt hur omfattande medlingarna är. Antalet konflikter styrs i sin tur främst av hur många kollektivavtal som löper ut under året. Många avtal löper på två år varför förlikningsmanexpeditionens arbetsbelastning under den senaste perioden har varit kraftigt förhöjd vartannat år.

En jämförelse mellan budget och prognos för anslagsbelastningen under innevarande budgetår visar att budgeten kommer att överskridas. Till viss del beror överskridandet på en felräkning inför budgetåret 1995/96 som innebar att förlikningsmanexpeditionens anslag för ersättning till förlikningsmän avsåg en 12-månadersperiod. Anslaget borde ha räknats upp för att motsvara 18 månader vilket skulle ha inneburit 2 848 000 kr i stället för 2 561 000 kr i anslag. I 1995 års budgetproposition 1994/95:100 förutspåddes att stora medlingsinsatser skulle komma att krävas under budgetåret 1995/96. Så har också skett eftersom innevarande budgetår har varit en period med många och relativt omfattande arbetstvister. Mot bakgrund av ovanstående har förlikningsmanexpeditionen begärt att få överskrida anslaget. Förlikningsmanexpeditionen har dessutom enligt regeringsbeslut (A96/4174/AL) den 30 maj 1996 ålagts kostnaderna för den arbetsrättsliga medlargruppens arbete. Regeringen medgav den 19 juni 1996 (A96/4215/AL) överskridande av anslaget för innevarande budgetår med 1 140 000 kr. Överskridandet finansierades genom en omfördelning av medel från anslaget B 2. Myndigheter inom arbetslivsområdet, anslagspost 4, punkt 1 genom regeringsbeslut den 19 juni 1996 (A96/4523/AL).

Regeringens överväganden

Resurser 1997

Ramanslag 2 317 tkr

Förlikningsmanexpeditionen har låga administrativa kostnader för sin verksamhet. Lokal hyrs hos Läns-

styrelsen i Stockholms län vilket gör att kostnaden för kontorsservice kan hållas mycket låg. Två personer tjänstgör på deltid vid förlikningsmannaexpeditionen. Därtill kommer ordförandens arbetsinsats som varierar beroende på situationen på arbetsmarknaden men som tidvis är mycket omfattande. Den mer svårbedömda delen av utgifterna är den för medlarinsatserna.

Förlikningsmannaexpeditionen har föreslagit en höjning av anslaget inför kommande budgetår. Anledningen är främst att verksamheten är av jourliknande karaktär och att anslagsformen nu ändras från förslagsanslag till ramanslag. Kostnaderna för ersättning till medlare är mycket svårbedömda. Under perioder med särskilt hög arbetsbelastning måste förlikningsmannaexpeditionen anställa extrapersonal. Förlikningsmannaexpeditionen menar dessutom att ersättningen till medlarna betraktas som relativt låg och att det finns behov av att i framtiden räkna upp ersättningen för att få kompetenta medlare att acceptera uppdragen.

Med hänsyn till svårigheten att bedöma kostnaderna till följd arbetskonflikter samt att de konflikter på arbetsmarknaden som kräver medling har ökat, både i antal och omfattning under senare år, anser regeringen att en höjning av anslaget är befogad.

Av årsredovisningen framgår att verksamheten var intensiv under slutet av budgetåret 1994/95. Våren 1995 tog avtalsrörelsen fart och arbetstvisterna ökade. I så gott som samtliga fall av anmälda tvister, alltså även de där medlare ej förordnades, hade expeditionen överläggning med parterna.

Utvecklingen under de närmaste åren är naturligtvis svårbedömd. Troligtvis kommer dock medlingsinsatserna att öka successivt under den kommande tvåårsperioden i takt med att ett stort antal avtal på arbetsmarknaden löper ut. Konflikterna tenderar att bli mer komplexa och svårösta vilket påverkar medlarinsatsernas längd. Längre medlarinsatser påverkar inte förlikningsmannaexpeditionens arbete men väl medlarnas och därmed också utgifterna för förlikningsmannaexpeditionen.

B 8. Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar

1994/95	Utgift	37 ¹⁾		
1995/96	Anslag	83	Utgiftsprognos	80
			därav 1996	55
1997	Förslag	57		
1998	Beräknat	55		
1999	Beräknat	57		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar avger utlåtanden i frågor som avser tillämpningen av lagen

(1949:345) om rätten till arbetstagares uppfinningar. I tvist mellan arbetstagare och arbetsgivare kan någon av parterna inhämta utlåtande från nämnden. Förordningen (1988:1140) med instruktion för Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar reglerar ärendenas handläggning.

Nämnden sammanträder endast då den skall lämna utlåtande i ett ärende. Ordförande och sekreterare erhåller fast arvode. Övriga sex ledamöter får ersättning per sammanträdesdag. Utöver arvodes- och ersättningskostnader har nämnden endast små utgifter i form av reseersättning, brevporto m.m.

Regeringens överväganden

Resurser 1997

Ramanslag 57 tkr

Årsredovisning upprättas av Kammarkollegiet. Nämnden har de senaste åren erhållit dispens från kravet på resultatredovisning enligt förordningen (1993:134) om myndigheters årsredovisning och anslagsframställning.

Nämnden handlägger ett fåtal ärenden per år och det är troligt att antal inkommande ärende under de närmaste åren ligger kvar på ungefär samma nivå.

B 9. Internationella avgifter

1994/95	Utgift	21 117 ¹⁾		
1995/96	Anslag	24 195	Utgiftsprognos	23 138
			därav 1996	23 138
1997	Förslag	24 195		
1998	Beräknat	24 195		
1999	Beräknat	24 195		

¹⁾ Beloppen anges i tusentals kr

Från anslaget betalas Sveriges andel av kostnaderna för ILO:s verksamhet.

Genom sin anslutning till Nationernas förbund blev Sverige år 1920 medlem av Internationella arbetsorganisationen (ILO). Sedan 1946 är ILO FN:s fackorgan för sysselsättnings- och arbetslivsfrågor.

ILO:s främsta mål är att främja sysselsättning, förbättra arbets- och levnadsvillkor samt värna om fackliga fri- och rättigheter.

ILO:s beslutande församling, Internationella arbetskonferensen, fastställde i juni 1996 medlemsländernas bidrag för år 1997. Dessa bidrag grundar sig på 1995 års beslut om program och budget för perioden 1996-97. Programmet utgår från real nolltillväxt. Mål som

särskilt prioriteras i 1996-97 års program är att främja demokrati och mänskliga rättigheter, lindra arbetslöshet och fattigdom, avskaffa barnarbete, verka för social trygghet och arbetarskydd.

Över budgeten finansieras ILO:s mötes-, norm-, utrednings-, forsknings- och publikationsverksamhet, ILO:s sekretariat i Genève (Internationella arbetsbyrån), de regionala och lokala kontoren och 14 s.k. multidisciplinära team runt om i världen. ILO:s tekniska biståndsverksamhet finansieras till ca 10 % över den reguljära budgeten, i övrigt genom frivilliga bidrag från medlemsländerna.

ILO:s budget omfattar för perioden 1996-1997 totalt 672 miljoner schweizerfranc.

Medlemsbidragen beräknas efter samma kriterier som bidragen till FN. Sveriges andel utgör 1,21 % av budgeten. Länder som betalar sin avgift tidigt under budgetåret får ett avdrag ett följande år genom ett s.k. incentive scheme. Efter avdrag är Sveriges medlemsavgift 1996 4,1 miljoner schweizerfranc, motsvarande 23 miljoner kr och 1997 ca 3,9 miljoner schweizerfranc. Beloppet i kronor beror även på rådande valutakurs vid betalningstillfället.

Regeringens överväganden

Resurser 1997

Ramanslag 24 195 tkr

Som medlem av ILO bör Sverige betala den fastställda medlemsavgiften.

B 10. Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

1994/95	Utgift	4 000 ¹⁾		
1995/96	Anslag	6 000	Utgiftsprognos	6 000
			därav 1996	4 000
1997	Förslag	4 000		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Stiftelsen Utbildning Nordkalotten är en gemensam institution för Sverige, Finland och Norge med uppgift att anordna och utveckla arbetsmarknadsutbildning för i första hand de nordligaste delarna av de tre länderna. Stiftelsen är belägen i Övertorneå kommun.

Regeringens överväganden

Sammanfattning

Resurser 1997

Anslag 4 000 tkr.

Beräknade avgiftsinkomster 48 700 tkr

Övrigt

Riksdagen bör bemyndiga regeringen att träffa ny överenskommelse med Finland och Norge om stiftelsen. Överenskommelsen bör längsta avse åren 1997-1999.

Den för Sverige, Finland och Norge gemensamma utbildningsverksamheten inrättades 1970 som ett AMU-center. År 1986 fördes centret över till AMU-gruppen och utgjorde där en egen myndighet. Den 1 januari 1991 ombildades myndigheten till en svensk stiftelse, Stiftelsen Utbildning Nordkalotten (prop. 1990/91:2, bet 1990/91:AU14, rskr. 1990/91:28). Ombildningen syftade till att ge en verksamhetsform som bättre tillgodoser kraven på att vara en gemensam institution för de tre länderna och som ger dessa möjlighet till likvärdigt inflytande.

Utöver statsbidraget finansieras Stiftelsens verksamhet genom intäkter från kurs- och uppdragsverksamhet. För verksamhetsåret 1995 redovisar stiftelsen en omsättning på 52,7 miljoner kronor. Till grund för verksamheten ligger bl.a. en överenskommelse av den 21 december 1990 mellan Sverige, Finland och Norge.

En ny överenskommelse träffades den 21 dec 1993 då Svenska staten åtog sig att under åren 1994, 1995 och 1996 bidra till stiftelsens verksamhet med ett årligt belopp om 4 miljoner kronor (prop. 1993/94:64, bet. 1993/94:AU8, rskr 1993/94:29). Medlen får användas till att finansiera personalutvecklings- och marknadsföringsinsatser, till sociala insatser för eleverna, bl.a. för att främja det nordiska samarbetet mellan eleverna samt för att utveckla och anpassa utbildningen till de olika ländernas behov.

Frågan om Sverige därefter bör lämna ytterligare bidrag skall enligt överenskommelsen behandlas i samband med den uppföljning av överenskommelsen som skall göras av länderna vart tredje verksamhetsår.

Resultatbedömning

Överenskommelsen mellan länderna som gäller t. o. m 1996 innebär bland annat att den fasta årsbeställningen uppgår till 140 platser för Sverige, 100 för Norge och 50 för Finland.

I genomsnitt har antalet elever varit totalt 327 under hela året, vilket innebär att ca elva procent av elevantalet är beställningar utöver den fasta kvoten i överenskommelsen mellan länderna. En målsättning är att successivt öka andelen sålda utbildningsplatser på den öppna marknaden.

En omfattande omställning och utveckling av orga-

nisationen pågår sedan våren 1995 i syfte att bättre anpassa verksamheten till arbetsmarknadens behov. Statsbidraget har till stor del tagits i anspråk till det kompetenshöjningsprogram för lärarna som utgör en del av förändringsarbetet.

Omställningsarbetet grundar sig på en marknads- och situationsanalys och utifrån denna har framtida utbildningsområden tagits fram. Verksamhetens starka och svaga sidor har analyserats och handlingsplaner tagits fram. Prioriterade utbildningsområden är service/turism, informationsteknik, teknik/industri och hantverk.

Stora ansträngningar görs också för att effektivisera utbildningsverksamheten så långt som möjligt med bibehållen kvalitet på undervisning och sociala aktiviteter.

Slutsatser

En ny överenskommelse bör träffas mellan Sverige, Finland och Norge. Riksdagen bör bemyndiga regeringen att träffa denna nya överenskommelse med de båda länderna. Överenskommelsen bör längst avse åren 1997–1999.

5 Jämställdhetsfrågor

5.1 ALLMÄN INLEDNING

En jämn fördelning av makt och inflytande i samhället och lika villkor för kvinnor och män i utbildningen, på arbetsmarknaden och i arbetslivet är centrala mål för jämställdhetspolitiken.

Jämställdhetsombudsmannen (JämO) har en viktig uppgift i att motverka könsdiskriminering i arbetslivet och tillse att lagens föreskrifter om aktiva åtgärder följs. Ökade resurser föreslås för att stärka JämO:s insatser.

Ett jämställdhetsperspektiv skall genomsyra alla politikområden. På regional nivå har länsstyrelserna ansvaret för detta arbete. Här är jämställdhetsexperterna en viktig resurs.

Fortsatt stöd till centrala kvinnoorganisationer föreslås.

Ett jämställdhetsperspektiv skall genomsyra alla delar av regeringens politik. Det innebär bl.a. att det åvilar varje departement att inom sina respektive ansvarsområden vidta åtgärder för att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetsliv och samhälle. Regeringen prioriterar arbetet med att utveckla arbetsätt som leder till att ett jämställdhetsperspektiv införlivas i det löpande planerings- och utvecklingsarbetet på alla sakområden.

Under hösten 1996 kommer regeringen att överlämna en särskild skrivelse till riksdagen med en redovisning av hur jämställdhetspolitiken har utvecklats hittills under mandatperioden. Där redogörs också för den fortsatta inriktningen av jämställdhetspolitiken.

Utgiftsutvecklingen inom verksamhetsområdet Jämställdhetsfrågor framgår av följande sammanställning (miljoner kronor).

ANSLAG	UTGIFT	ANVISAT	UTGIFTSPROGNOS	DÄRAV 1996	FÖRSLAG	BERÄKNAT	BERÄKNAT
	1994/95	1995/96	1995/96		1997	1998	1999
C 1. Jämställdhetsombudsmannen	9	13	13	9	14	14	14
C 2. Särskilda jämställdhetsåtgärder	6	21	21	14	14	14	14
C 3. Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet	3	5	5	3	3	3	3
Totalt för verksamhetsområdet	18	39	39	26	31	31	31

5.2 ANSLAG

C 1. Jämställdhetsombudsmannen

1994/95	Utgift	8 996 ¹⁾	Anslagssparande	782
1995/96	Anslag	13 489	Utgiftsprognos	13 489
			därför 1996	8 998
1997	Förslag	14 039		
1998	Beräknat	14 012		
1999	Beräknat	14 298		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Från anslaget betalas kostnader för Jämställdhetsombudsmannen (JämO) med kansli och för Jämställdhetsnämnden.

Jämställdhetsombudsmannen

De övergripande målen för JämO är att främja jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet och verka för att jämställdhetslagens föreskrifter följs, dels genom information och rådgivning, dels genom uppföljning av kraven om aktiva åtgärder samt genom att bistå arbetstagare och arbetssökande som anmäler överträdelse av förbuden mot könsdiskriminering.

De huvudsakliga faktorer som styr utgifterna på

området är antal anmälningar om könsdiskriminering och om arbetsgivares brist på aktiva åtgärder enligt jämställdhetslagen. Vidare styrs utgifterna av JämO:s insatser för att följa upp lagens krav på aktiva åtgärder och för att fullgöra det informationsansvar som ålagts myndigheten.

En jämförelse mellan budget och utfall år 1994/95 visar att anslaget förbrukats. Samma resultat förväntas enligt prognosen för anslagsbelastningen under innevarande budgetår.

Jämställdhetsnämnden

Jämställdhetsnämndens resursbehov beräknas inte komma att öka jämfört med anslaget för innevarande budgetår.

Regeringens överväganden

Sammanfattning

Resurser 1997

Ramanslag 14 039 tkr

Resultatbedömning

JämO:s årsredovisning visar att resultatet ligger i linje med de beslut som riksdagen fattat om verksamhetens innehåll och inriktning. Myndighetens resultatredovisning visar dock tydligt att resurserna varit otillräckliga för att möta de ökade krav som ställts på myndigheten. Ärendemängden ökade avsevärt under budgetåret 1994/95, både när det gäller anmälningar om könsdiskriminering och anmälningar om att arbetsgivare inte uppfyller jämställdhetslagens krav på aktiva åtgärder. På grund av knappa resurser har JämO i flera fall begärt förlängda preskriptionstider för att hinna handlägga inkomna anmälningar om könsdiskriminering.

Genom ändring i jämställdhetslagen som trädde i kraft den 1 juli 1994 har JämO tillsyn över hela arbetsmarknaden när det gäller lagens krav på aktiva jämställdhetsåtgärder och upprättandet av årliga jämställdhetsplaner. Det gäller även arbetsplatser som träffat kollektivavtal på jämställdhetsområdet. Denna ändring har medfört att JämO:s arbetsbelastning ökat väsentligt. Vidare har myndighetens arbete med lönefrågor intensifierats både på grund av lagändringen och på grund av det ökade antalet anmälningar om lönediskriminering.

Av årsredovisningen framgår vidare att det skett en stor ökning av efterfrågan på information och medverkan i utbildnings- och konferensverksamhet. På grund av bristande resurser har JämO inte kunnat möta det ökade behovet på ett tillfredsställande sätt.

JämO redovisar främst kvantitativa resultat av sin verksamhet. Effekter av jämställdhetsarbete är svåra att mäta i ett kort perspektiv.

Den kvantitativa analysen visar att styckkostnaderna för diskrimineringsärenden och ärenden som rör aktiva jämställdhetsåtgärder sjunkit i jämförelse med budgetåret 1993/94. På informationsområdet har styckkostnaderna ökat något.

Slutsatser

JämO har en central roll i arbetet för att främja jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet. Från och med budgetåret 1994/95 ökades JämO:s resurser i samband med ändringen av jämställdhetslagen. För budgetåret 1995/96 beräknades ingen ytterligare förstärkning av resurserna eftersom JämO haft kort tid att bedöma lagändringens betydelse för myndighetens arbete. Av anslagsframställningen för åren 1997 – 1999 framgår dock tydligt att ytterligare resurser är nödvändiga för att JämO skall kunna möta det ökade krav som bl.a. lagändringen medfört. Kraftfulla insatser kommer under överskådlig tid att vara nödvändiga för att nå uppsatta mål på området. Regeringens slutsats är att anslaget bör ökas med 5 miljoner kronor.

För 1997 innebär det att anslaget beräknas till 14 039 000 kr.

För 1998 beräknas utgifterna till 14 012 000 kr. Beräkningarna utgår från att anslaget räknas upp med pris- och löneutvecklingen. För 1999 beräknas på motsvarande sätt utgifterna till 14 298 tkr.

C 2. Särskilda jämställdhetsåtgärder

1994/95	Utgift	5 500 ¹⁾	Reservation	28 541
1995/96	Anslag	20 559	Utgiftsprognos	20 559
			därav 1996	13 706
1997	Förslag	13 706		
1998	Beräknat	13 706		
1999	Beräknat	13 706		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Från anslaget betalas kostnader för särskilda åtgärder som syftar till att främja jämställdhet mellan kvinnor och män.

Inom ramen för anslaget genomförs projektverksamhet och samlade satsningar för att främja utvecklingen mot jämställdhet på särskilt angelägna områden. Vidare prövas nya metoder och modeller i jämställdhetsarbetet.

De huvudsakliga faktorer som styr utgifterna under anslaget är förekomsten av projekt och utvecklingsarbete på jämställdhetsområdet.

En jämförelse mellan budget och utfall år 1994/95 visar att hälften av anslaget förbrukats. En av orsakerna till detta är att kostnaderna för vissa av de beslutade projekten betalas först under innevarande budgetår. För innevarande budgetår förväntas enligt prognosen an-

slaget förbrukas.

För år 1997 bör inriktningen vara fortsatt satsning på utvecklings- och förändringsarbete som syftar till att främja jämställdhet mellan kvinnor och män.

C 3. Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet

1994/95	Utgift	3 432 ¹⁾	Reservation	0
1995/96	Anslag	5 148	Utgiftsprognos	5 148
			därav 1996	2 574
1997	Förslag	3 432		
1998	Beräknat	3 432		
1999	Beräknat	3 432		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Det övergripande målet är att genom stödet stärka kvinnors ställning i samhället i syfte att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män.

Bidraget skall användas till kostnader för kvinnoorganisationernas centrala verksamhet samt för förnyelse och utveckling av verksamheten. Bidragsbestämmelserna finns i förordningen (1982:865) om statsbidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet.

En jämförelse mellan budget och utfall budgetåret 1994/95 visar att de anvisade medlen tagits i anspråk. Prognosen för anslagsbelastningen under innevarande budgetår visar att anslaget kommer att förbrukas.

Regeringens överväganden

Resurser 1997

Ramanslag 3 432 tkr

Under innevarande budgetår har 19 kvinnoorganisationer beviljats stöd. Två nya organisationer sökte stöd och en av dessa uppfyllde kraven enligt förordningen. Kvinnoorganisationerna fortsätter att förlora medlemmar även om bilden inte är entydig. Antalet medlemmar har ökat inom bl.a. organisationer med internationell verksamhet, invandrarverksamhet och förbund riktade till yrkeskvinnor. För att göra det möjligt för kvinnoförbunden att arbeta i andra former och engagera nya grupper av kvinnor har stödets inriktning delvis förändrats. Stödet utgörs av ett särskilt grundbidrag och ett rörligt bidrag. Det rörliga bidraget, som tidigare var medlemsbaserat, har från och med innevarande budgetår gjorts om till ett projektbidrag för förnyelse och utveckling av kvinnoorganisationernas arbete. Sådant projektstöd har sökts och beviljats 16 av de 19 organisationerna. En särskild utvärdering av projektstödet skall genomföras.

Kvinnoorganisationernas arbete med att utveckla och förnya sin verksamhet bör ges fortsatt stöd. Det är särskilt viktigt att försöka nå nya grupper av kvinnor och bygga vidare på det arbete som sker i nätverk, aktionsgrupper och i samband med olika lokala aktiviteter.

Regeringen bedömer att anslagsnivån för åren 1998 och 1999 ska vara oförändrad.

6 Statliga arbetsgivarfrågor

6.1 ALLMÄN INLEDNING

Verksamheten inom Statliga arbetsgivarfrågor omfattar dels myndigheterna Arbetsgivarverket (AgV) och Statens löne- och pensionsverk (SPV), dels anslag som tillkommit med anledning av avtal och överenskommelser mellan arbetsgivaren och arbetstagarorganisationerna på det statliga avtalsområdet och som rör arbets- och anställningsvillkor för de statligt anställda.

AgV:s övergripande mål är att utveckla och samordna den statliga arbetsgivarpolitiken. Motsvarande mål för SPV är att verka för att dess verksamhet bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt med beaktande av kravet att utbetalningar av löner och pensioner m.fl. förmåner skall vara korrekta.

Utgiftsutvecklingen inom verksamhetsområdet Statliga arbetsgivarfrågor framgår av följande sammanställning (miljoner kronor).

	UTGIFT	ANVISAT	UTGIFTSPROGNOS	DÄRAV	FÖRSLAG	BERÄKNAT	BERÄKNAT
	1994/95	1995/96	1995/96	1996	1997	1998	1999
D 1. Stabsuppgifter vid Arbetsgivarverket	1	6	3	3	3	3	3
D 2. Vissa avtalsstyrda anslag	134	22	23	8	15	15	15
D 3. Statliga tjänstepensioner m.m.	-	-	-	-	8 027	8 118	8 108
D 4. Bidrag till förnyelsefonder på det statligt reglerade området	22	-	24	16	78	0	0
Totalt för verksamhetsområdet¹⁾	157	28	50	27	8 122	8 135	8 125

¹⁾ Totalbeloppet i tabellen skiljer sig från summan av beloppen i tabellen. I det totala beloppet ingår även bakomliggande decimaler.

6.2 ANSLAG

D 1. Stabsuppgifter vid Arbetsgivarverket

1994/95	Utgift	811 ¹⁾		
1995/96	Anslag	5 745	Utgiftsprognos	2 818
			därav 1996	2 818
1997	Förslag	3 000		
1998	Beräknat	3 000		
1999	Beräknat	3 000		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Anslaget är avsett för sådana stabsuppgifter som regeringen kan komma att efterfråga hos Arbetsgivarverket (AgV) och som normalt inte ingår i AgV:s arbete. De utgifter som belastar anslaget är bl.a. medlemsavgifter för de samnordiska institutionerna, särskilda beställningar/uppdrag från regeringen, utgivning av författningssamling (AgVFS), överklagandearbete, funktion enligt beredskapsförordningen.

En jämförelse mellan budget och utfall år 1994/95 visar att större delen av anslaget, cirka 3 miljoner kronor kvarstod vid budgetårets utgång. Dessutom visar prognosen för anslagsbelastningen under innevarande budgetår att en betydande del av anslaget kommer att vara outnyttjat.

Regeringens överväganden

Sammanfattning

Resurser 1997

Ramanslag 3 000 tkr

Mot bakgrund av tidigare och nuvarande belastning på anslaget föreslås anslaget minska något, men ändå befinna sig på en sådan nivå att regeringen skall kunna lämna och erhålla uppdrag som för närvarande bedöms erfordras på det arbetsgivarpolitiska området.

För åren 1998 och 1999 har utgifterna beräknats uppgå till 3 000 000 kronor, dvs samma nivå som för år 1997.

D 2. Vissa avtalsstyrda anslag

1994/95	Utgift	133 900 ¹⁾		
1995/96	Anslag	21 751	Utgiftsprognos	22 751
			därav 1996	7 773
1997	Förslag	14 500		
1998	Beräknat	14 500		
1999	Beräknat	14 500		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Anslaget omfattar innevarande budgetår de två anslagsposterna, Avgångsbidrag på grund av vilande rätt och Administration av statens personskadeförsäkring m.m. Fr.o.m. budgetåret 1997 återfinns enbart anslagsposten Administration av statens personskadeförsäkring m.m. under anslaget.

Anslaget täcker kostnader för Arbetsmarknadsförsäkringars (AMF-trygghetsförsäkring) medverkan i administrationen av statens personskadeförsäkring m.m. AMF:s medverkan är reglerad i ett av regeringen godkänt avtal den 11 december 1987.

Arbetsgivarverket har den 9 mars 1995 tecknat överenskommelse med Konsortiet för AMF-trygghetsförsäkring om dels prolongering av avtalet den 11 december 1987 till och med den 31 december 1996 från vilket datum det upphör att gälla om inte företrädare för staten och Konsortiet före den 30 juni 1996 överenskommer om annat, dels ersättning för administration av statens personskadeärenden för åren 1995 och 1996. Överenskommelsen har godkänts av regeringen. Enligt vad som inhämtats från Arbetsgivarverket har inga nya överenskommelser träffats före den 30 juni 1996.

För åren 1995 och 1996 fastställdes kostnaderna till 29 900 000 kr. I förhållande till vad som tagits upp på statsbudgeten för bå 1995/96 kommer anslagsposten att överskridas med 900 000 kr. Detta är finansierat med medel som ej disponerats från det s.k. Täcknings-

anslaget som tidigare fanns uppfört på statsbudgetens sjunde huvudtitel. Budgeten för 1995/96 beräknades utifrån den överenskommelse som fanns för år 1994. Överenskommelsen för 1995/96 blev 900 000 kr dyra-

Regeringens överväganden

Sammanfattning

Resurser 1997

Anslag 14 500 tkr

Slutsatser

Utredningen om arbetsgivaravgifter för statliga myndigheter har i sitt betänkande "Fullt ekonomiskt arbetsgivaransvar" (SOU 1995:9) föreslagit att Arbetsgivarverket skall utarbeta förslag till en försäkringslösning för att finansiera ersättning enligt Personskadeavtalet. Utredningen föreslår att nuvarande kollektiva finansiering, inkl. kostnaderna för administrationen, upphör.

Mot bakgrund av att nuvarande kollektiva finansiering föreslås upphöra den 1 januari 1998 (Se volym 1, avsnitt 5.6 Beräkning av myndigheternas kostnader för vissa avtalsstyrda förmåner) och i avvaktan på förhandlingsresultatet för år 1997, har kostnaderna beräknats utifrån innevarande års nivå på anslaget, dvs 14 500 000 kr. Kostnaderna har beräknats till samma belopp för 1998 och 1999.

Anslaget försvinner den 1 januari 1998 som en konsekvens av det förslag som nu ligger.

D 3. Statliga tjänstepensioner m.m.

1997	Förslag	8 027 000¹⁾
1998	Beräknat	8 118 000
1999	Beräknat	8 108 000

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Anslaget avser utgifter för personalpensionsförmåner, särskild löneskatt på pensionskostnader m.m. Personalpensionsförmånerna styrs av kollektivavtal. Utgifterna redovisades tidigare på inkomsttiteln Statliga pensionsavgifter, netto, och tas fr.o.m. budgetåret 1997 upp som ett anslag på statsbudgeten i enlighet med principen att redovisa statens inkomster och utgifter brutto. Motsvarande inkomster för dessa personalpensionsförmåner utgörs främst av det lönekostnadspålägg (LKP) som myndigheterna betalar enligt förordningen (1969:54) om beräkning och redovisning av lönekostnadspålägg och som redovisas under inkomsttiteln Stat-

liga pensionsavgifter. Inkomsterna har under senare år understigit utgifterna beroende på storleken på LKP och på strukturförändringar inom statsförvaltningen. Fr.o.m. budgetåret 1997 belastas dessutom anslaget D 3. av en del av de utgifter som under budgetåret 1995/96 redovisades på anslaget E 5. Tjänstepensioner för skolledare och lärare.

Regeringens överväganden

Sammanfattning

Resurser 1997

Ramanslag 8 027 000 tkr

Resultatbedömning

Medelsbehovet för anslaget styrs främst av antalet förmånstagare, medelvärde av den statliga kompletteringspensionen samt basbeloppsförändringar. Vad gäller antalet förmånstagare bedömer Statens löne- och pensionsverk att antalet pensionärer vid Statens järnvägar minskar med i genomsnitt 2 % per år och att övriga grupper pensionärer ligger i stort sett på en oförändrad nivå under de närmaste budgetåren. Vid beräkning av anslaget har hänsyn tagits till regeringens förslag om höjningar av den särskilda löneskatten på pensionskostnader och särskild premieskatt för grupplivförsäkring (prop. 1995/96:209). Den ökade belastningen på anslaget motsvaras av ökning på inkomstsidan genom höjning av lönekostnadspåslaget. Hänsyn har även tagits till regeringens förslag under utgiftsområde 11, anslaget Efterlevandepensioner till vuxna, om inkomstprövning av änkepension.

Slutsatser

Medelsbehovet för anslaget Statliga tjänstepensioner m.m. beräknas uppgå till 8 027 000 000 kronor under budgetåret 1997. För budgetåren 1998 och 1999 beräknas medelsbehovet till 8 118 000 000 kronor respektive 8 108 000 000 kronor.

D 4. Bidrag till förnyelsefonder på det statligt reglerade området

1994/95	Utgift	21 997 ¹⁾	Utgiftsprognos 1995/96	24 000
			därav 1996	16 000
1997	Förslag	77 685		

¹⁾ Beloppen anges i tusental kr

Nämnden för statliga förnyelsefonder finansieras med bidrag som avsätts efter förhandlingar mellan Arbets-

givarverket och de centrala arbetstagarorganisationerna på det statliga förhandlingsområdet. Senast anslogs på detta sätt 50 miljoner kronor (prop. 1989/90: bil. 15, bet.1989/90:AU18, rskr.1989/90:213).

Den 1 juli 1994 fanns det 115 174 518 kr oförbrukade på detta anslag. Eftersom det fanns ett behov av att disponera anslagsmedlen även efter utgången av budgetåret 1994/95 fördes anslaget upp på nytt på statsbudgeten. Detta skedde med ett formellt belopp eftersom någon ytterligare medelsanvisning inte behövdes (prop.1994/95:150, bil.7, bet.1994/95:FiU20, rskr.1994/95:447).

Den 1 juli 1996 fanns det outnyttjade medel till ett belopp av 77 685 842 kr. Enligt nämndens bedömning kommer medlen på anslaget att vara förbrukade under budgetåret 1999, om inte ytterligare medel avsätts efter förhandlingar mellan parterna på det statliga förhandlingsområdet.

Då osäkerhet finns kring hur förbrukningen kommer att fördelas under de närmaste åren har regeringen budgeterat anslaget utifrån nivån på outnyttjade medel per den 1 juli 1996.

6.3 ARBETSGIVARVERKET

Arbetsgivarverket (AgV) är förvaltningsmyndighet för statliga arbetsgivarfrågor.

Det övergripande målet för Arbetsgivarverkets verksamhet skall vara att utveckla och samordna den statliga arbetsgivarpolitiken.

AgV har i sin årsredovisning under resultatredovisningen redovisat följande verksamhetsgrenar

- arbetsgivarsamverkan
- central förhandlingsverksamhet
- stöd- och rådgivningsverksamhet
- intressebevakning och opinionsbildning
- regeringsuppdrag.

Regeringens överväganden

Sammanfattning

Det övergripande målet bör ligga fast.

Resultatbedömning

Arbetsgivarverket omsatte budgetåret 1994/95 99 797 000 kr. Arbetsgivarverkets verksamhet budgetåret 1994/95 präglades till stor del av förberedelser inför avtalsrörelsen. Under AgV:s första verksamhetsår som medlemsstyrd avgiftsfinansierad myndighet har avveckling av personal, nyrekryteringar och särskilda utvecklingsinsatser genomförts i syfte att bättre anpassa

organisationen till myndigheternas behov.

AgV har för budgetåret 1997 lämnat budgetunderlag avseende lån och kredit i Riksgäldskontoret samt inkomster från avgiftsfinansierad verksamhet. Av framställningen framgår att medlemsavgiften sänkts fr.o.m. den 1 januari 1996 från 0,14 % till 0,13 % av myndigheternas bruttolönesumma.

Bland de prestationer som utförts inom respektive områden kan följande nämnas. Arbetsgivarverket består till stor del av seminarier, policyskrifter, myndighetsbesök inför avtalsrörelsen 1995. Central förhandlingsverksamhet omfattar förutom centrala avtal, även förberedelser i form av statistik och andra analyser. Myndighetsbesök, journalsamtal och utgivande av ett antal olika skrifter är de övervägande aktiviteter som sker inom stöd- och rådgivningsverksamheten. Intressebevakning sker främst genom remissarbete och deltagande i olika organ inom bl.a. arbetsrättsområdet. Regeringsuppdrag är i princip olika statistiska beräkningar, förhandlingsuppdrag, överklagandeärenden och att utge Arbetsgivarverkets Författningssamling. Regeringens samlade bedömning är att Arbetsgivarverkets verksamhet bör leda till att målet uppfylls.

AgV är en av ett tiotal myndigheter som deltar i RRV:s s.k. lyftprojekt. Projektet pågår hela budgetåret 1995/96 och syftar till att myndighet tillsammans med departementet och RRV skall arbeta för att öka relevansen i det beslutsunderlag som resultatredovisningen i årsredovisningen skall utgöra. Inom ramen för det s.k. lyftprojektet skall dels förslag till nya kvalitetsmått tas fram dels diskuteras hur effekter skall redovisas i resultatredovisningen.

Utvärdering av den arbetsgivarpolitiska delegeringen till myndigheterna

En särskild utredare har tillkallats, för att utvärdera hur den arbetsgivarpolitiska delegeringen till myndigheterna under de senaste tio åren har fungerat, varvid utredaren bl.a. skall analysera 1994 års ombildning av arbetsgivarorganisationen för det statliga området. Vid utvärderingen skall effekter på bl.a. följande områden belysas: lönebildningen inom systemet för ramanslagsreformen, myndigheternas agerande som arbetsgivare, samverkan mellan AgV och andra arbetsgivarorganisationer, rollfördelningen mellan riksdag, regering och AgV, AgV:s unika ledningsform samt AgV:s organisation. Utredarens uppdrag skall redovisas senast den 28 februari 1997.

I avvaktan på ovannämnda utvärdering bedömer regeringen att de riktlinjer som lades fast för AgV i 1995 års budgetproposition bör gälla även för budgetåret 1997.

6.4 STATENS LÖNE- OCH PENSIONSVERK

Statens löne- och pensionsverk (SPV) är central förvaltningsmyndighet för frågor som rör pensions- och grupplivadministration samt produktion av personaladministrativa systemtjänster.

Det övergripande målet för SPV är att verka för att verksamheten bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt med beaktande av kravet att utbetalning av löner och pensioner och andra förmåner skall vara korrekta.

Regeringens överväganden

Sammanfattning

Det övergripande målet bör ligga fast.

Resultatbedömning

SPV:s årsredovisning visar att verksamheten bedrivs med en sådan inriktning att de uppsatta målen nås.

Omsättningen för budgetåret 1994/95 uppgick till 201 miljoner kronor före finansiella intäkter och kostnader vilket motsvarar nivån från föregående budgetår. Verksamheten indelas i verksamhetsgrenarna Pension och Lön/PA. Pensionsverksamheten består av två resultatområden, Pension Statlig och Pension Försäkring.

SPV har monopolställning när det gäller hantering av de statliga pensionerna inom resultatområdet Pension Statlig. Avgifterna för dessa tjänster, som beslutas av regeringen, har varit oförändrade sedan budgetåret 1991/92. För resultatområdet har i årsredovisningen internt uppställda produktionsmål formulerats avseende mängden hanterade ärenden liksom kvalitetsmål avseende ärendehantering. Med hänsyn tagen till omprioriteringar under löpande verksamhet, redovisar SPV att dessa mål uppnåtts. Centrala resultatmått är de styckekostnader som redovisas, dels per ärende, dels per förmånstagare. Det är viktigt att notera att dessa styckekostnader minskat sedan föregående budgetår. Resultatområdet visar budgetåret 1994/95 underskott på ca 0,4 miljoner kronor före finansiella intäkter och kostnader och ett överskott på drygt 2 miljoner kronor efter räntenetto.

Inom resultatområdet Pension Försäkring erbjuder SPV pensionsadministrativa tjänster till statliga och privata bolag och kommuner på uppdragsbasis. Syftet, vilket framgår av regleringsbrevet, är att SPV genom ökade volymer bättre skall kunna utnyttja sina resurser och sin kompetens och därmed hålla nere kostnaderna för pensionsverksamheten som helhet. Att sådana effekter har uppnåtts framgår av årsredovisningen. Uppgifter om styckekostnader saknas vilket gör det svårt att bedöma effektiviteten i verksamheten. Resultatområdet har genererat en vinst på drygt 27 miljoner kronor under 1994/95 varav ca 9 miljoner kronor i räntenetto.

Inom verksamhetsgrenen/resultatområdet Lön/PA har ett nytt lokalt lönesystem, PICEA, utvecklats. Systemet erbjuds myndigheterna i konkurrens med andra system på marknaden. Verksamheten redovisar en förlust på 8,5 miljoner kronor under budgetåret. Efter finansiella intäkter och kostnader uppgick förlusten till ca 6,5 miljoner kronor. Utvecklingskostnaderna har varit höga. Samtidigt har intäkterna minskat genom att den investeringsavgift för projektet, som SPV haft regeringens medgivande att ta ut under budgetåren 1991/92–1993/94, slopats. Som resultatmätt redovisas utvecklingen av försäljningsintäkter per årsarbetare och avgiftutvecklingen för det befintliga centrala lönesystemet SLÖR. Det senare måttet visar på en låg ökningstakt under senare år och avgiften har inte höjts inför 1994/95. Försäljningsintäkterna per årsarbetare visar inte samma gynnsamma utveckling, antalet årsarbetare är konstant medan volymerna minskat.

Slutsatser

De riktlinjer för SPV:s verksamhet som redovisades i den fördjupade prövningen i 1993 års budgetproposition bör ligga fast. Som övergripande mål gäller att verksamheten skall bedrivas på ett kostnadseffektivt sätt med beaktande av kravet att utbetalning av löner och pensi-

oner och andra förmåner skall vara korrekta. SPV skall administrera statens pensioner och tillhandahålla löne- och personaladministrativa system anpassade efter de behov som den statliga verksamheten ställer.

Förvaltningen av statliga pensioner utgör ett krympande verksamhetsområde på grund av nedskärningar, bolagiseringar, nedläggningar av statliga myndigheter m.m. under senare år. Mot denna bakgrund har regeringen ansett att SPV bör få åta sig uppdrag från andra arbetsgivare än statliga myndigheter under förutsättning att det är fråga om uppgifter som ligger nära SPV:s huvuduppgifter. Syftet med dessa uppdrag skall vara att uppnå stordriftsfördelar som gör det möjligt att sänka kostnaderna för den statliga pensionsförvaltningen. Uppdrag från icke-statliga uppdragsgivare skall redovisas separat under egna resultatområden som skall bära sina egna kostnader. Mot bakgrund av att de konkurrensutsatta delarna av SPV:s verksamhet ökar i omfattning, avser regeringen att pröva under vilka förutsättningar verksamheten bör bedrivas i framtiden. Målet är att skapa ramar kring SPV:s verksamhet för att klargöra riksdagens och regeringens syften, underlätta myndighetens verksamhet och att stimulera till effektiviseringar inom alla SPV:s resultatområden.